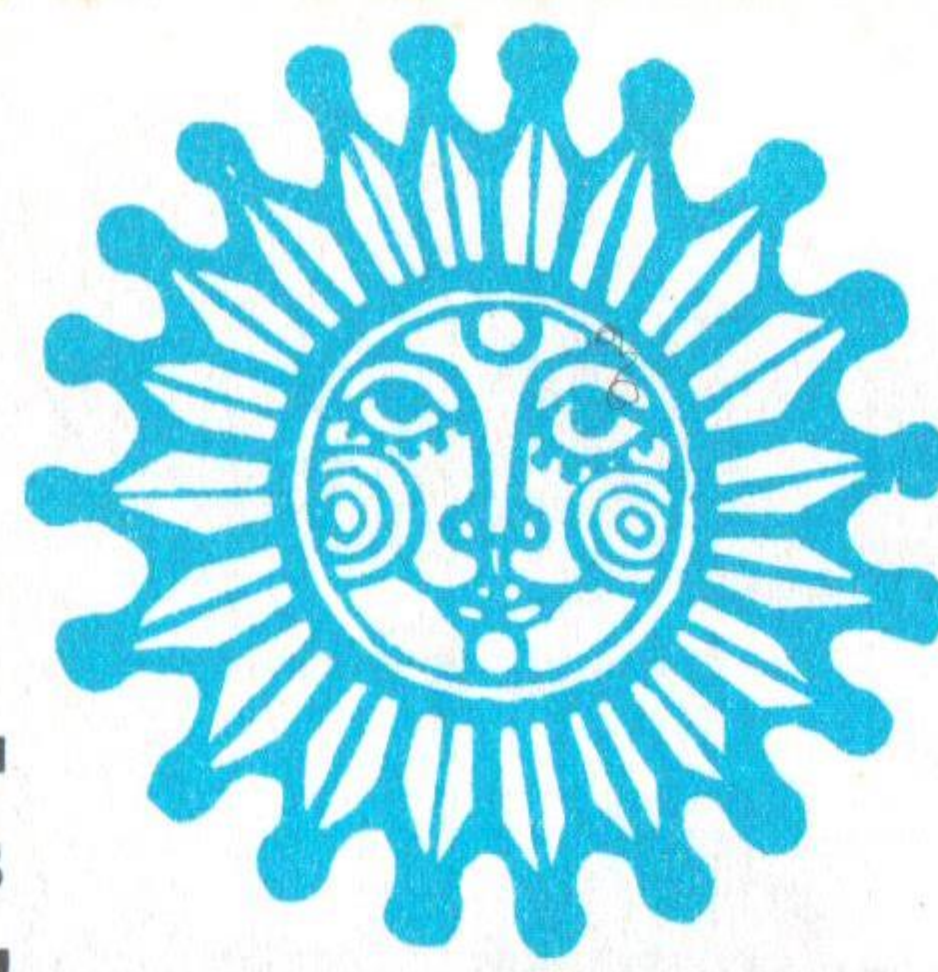

6

Slniečko

3 Kčs

ROČNÍK 43

FEBRUÁR 1989

ILUSTROVALA ZLATICA HLAVÁČOVÁ

Pánko Snehuľjanko JÁN ULIČIANSKY

Bol raz jeden smiešny biely pánko a volal sa Snehuľjanko. Pracoval v snehovom úrade ako úradník. Nik nevedel, kde mal ten snehový úrad svoju budovu, ale najskôr to bolo niekde na

severnom póle, na ulici Ľudovíta Ľadového, číslo sedemdesiatsedem.

Čo vlastne ten páňko Snehuľjanko robil? Celé mesiace vysedával vo vybielenej kancelárii. Na bielom stole mal rozhádzanú hŕbu bielych spisov. Boli to vlastne snehové vločky. Páňko Snehuľjanko sa pohojďával na bielej stoličke a nevedel sa dočkať, kedy už bude november. Vtedy totiž dostával príkaz na služobnú cestu.

Keď predpoveď počasia predpovedala prvé sneženie, rýchlo vstal od stola, zhrnul si všetky spisy do bieleho kufríka a pobral sa preč. Pred snehovým úradom nastúpil do služobnej vzducholode, vzniesol sa do výšky a letel.

Bolo to nádherné! Pod vzducholodou sa rozprestierali jesenné krajiny, pripravené na zimný spánok. Deti, malé farebné bodky, sa už nevedeli dočkať zimných radovánok.

Páň Snehuľjanko sledoval z výšky miesto, kde malo začať snežiť. Potom sa vyklonil zo vzducholode, otvoril svoj kufrík a začal z neho vyhadzovať biele letáky.

Bolo na nich: „Zima je tu! Treba nosiť zimníky!“

Biele snehové vločky padali na zem. Každý, kto ich zbadal, nechal všetko tak a díval sa so zaklonenou hlavou do bielych výšok. Každý chcel uvidieť Snehuľjankovu vzducholod! Ale to nebolo možné, lebo snehové vločky padali tak husto, že vzducholod sa v nich úplne strácala. Preto bol páňko Snehuľjanko pre ľudí neviditeľný.

Deti chytali sneh do rúk a páňko Snehuľjanko sa na ne z nedôhľadnej výšky usmieval. Bol rád, že má také zamestnanie, ktoré robí deťom radosť.

Jednej zimy sa mu však prihodilo čosi veľmi nemilé! Keď dostal príkaz na služobnú cestu, pozbieral zo stola snehové vločky a vyšiel pred úrad ako obyčajne.

„Do snehovej metelice! A toto je čo?“ zalomil rukami.

Vzducholod ležala na snehu splasnutá. Dostala defekt...

Páňko Snehuľjanko bol zúfalý!

V kalendári bolo Martina a to má v našich krajinách začať padať prvý sneh. Oprava vzducholode mohla trvať celé mesiace. Snehuľjanko bezhlavo pobiehal pred úradom, a nevedel si poradiť.

Najskôr sa rozhodol, že vyberie z garáže svoj biely skladací bicykel, ale potom si rozvážil, že by na ňom nikam nedošiel ani do leta.

„Musím ísť vlakom,“ povedal si.

Zo severného pólu vlak odchádza skoro ráno, o pol piatej, a páňko Snehuľjanko ho len-len že stihol.

Naskočil a vlak sa pohol.

Vagón bol úplne prázdny.

„Aspoň nemusím celou cestou stáť!“ potešil sa Snehuľjanko. Kufrík si vyložil na policu

a sadol si k oknu. V ruke držal sieťku na motýle.

„Odteraz budem musieť snežiť po novom!“ hútal. „Otvorím kufor, snehové vločky z neho vyletia ako motýle. Začnem ich naháňať a milé motýlinky sa nebudú chcieť dať chytiť. Rozletia sa po krajine!“

Cesta vlakom ubiehala veľmi pomaly. Páňko Snehuľjanko bol prekvapený, že krajina za oknom vyzerala celkom inak, ako ju poznal zo vzducholode. Díval sa z okna a zíval. Potom sa schúlil na sedadle a zaspal. Po troch dňoch spánku ho prebudil nepríjemný hlas:

„Pristúpil niekto? Cestovné lístky, prosím!“

Snehuľjanko sa tíško zasmial. Bol presvedčený, že ho sprievodca nemôže vidieť.

Sprievodca si odkašľal a uprene sa díval na páňka.

„Vy ma vidíte?“ opýtal sa Snehuľjanko v rozpakoch.

„Nie som predsa slepý!“ odvrkol sprievodca. „Tak bude to?“

„Čo prosím?“

„Lístok!“

„Nemám.“

„Aha! Hneď som vedel, že cestujete načierno!“

„Načierno? Ja?“ prekvapil sa Snehuľjanko a prezeral sa od hlavy až k päte.

Mal biele sako, krátke biele nohavice, biele podkolenky a biele galoše. Na krku bieleho motýlika a dlhý biely šál. Bielu baretku mal stiahnutú až na čelo.

„Cestujem celý nabielo!“

„Kto nemá lístok, ten cestuje načierno!“ trval sprievodca na svojom.

Páňko Snehuľjanko znervóznel.

„Môžete sa mi niečím preukázať?“ opýtal sa ho sprievodca prísne.

Snehuľjanko vstal, zložil z police svoj biely kufrík, vybral z neho jeden ľadový cencúľ a strčil ho sprievodcovi pod nos.

„Nech sa páči!“

„Fo fi fo dofoľujete?“ zafufňal sprievodca.

Cencúľ mu primrzol k nosu. Sprievodca sa nasrdil ešte väčšmi a vysadil čierneho pasažiera, bieleho páňka Snehuľjanka, na prvej stanici.

„Ale ja musím cestovať ďalej!“ bránil sa Snehuľjanko a zoskočil z vagóna tak nešťastne, že mu biely kufrík spadol na zem. Vysypal sa z neho všetok sneh... To ste ešte nevideli!

Vlak sa ocitol v takom záveji, že zo starej parnej lokomotívy trčal iba kúsok komína.

„Do snehovej metelice!“ nadával nešťastný Snehuľjanko.

Ten sneh mal napadnúť až o tri dni a o tristo kilometrov ďalej!

Neostávalo nič iné, iba čakať, kým sa vlak vyhrabe zo snehového záveja.

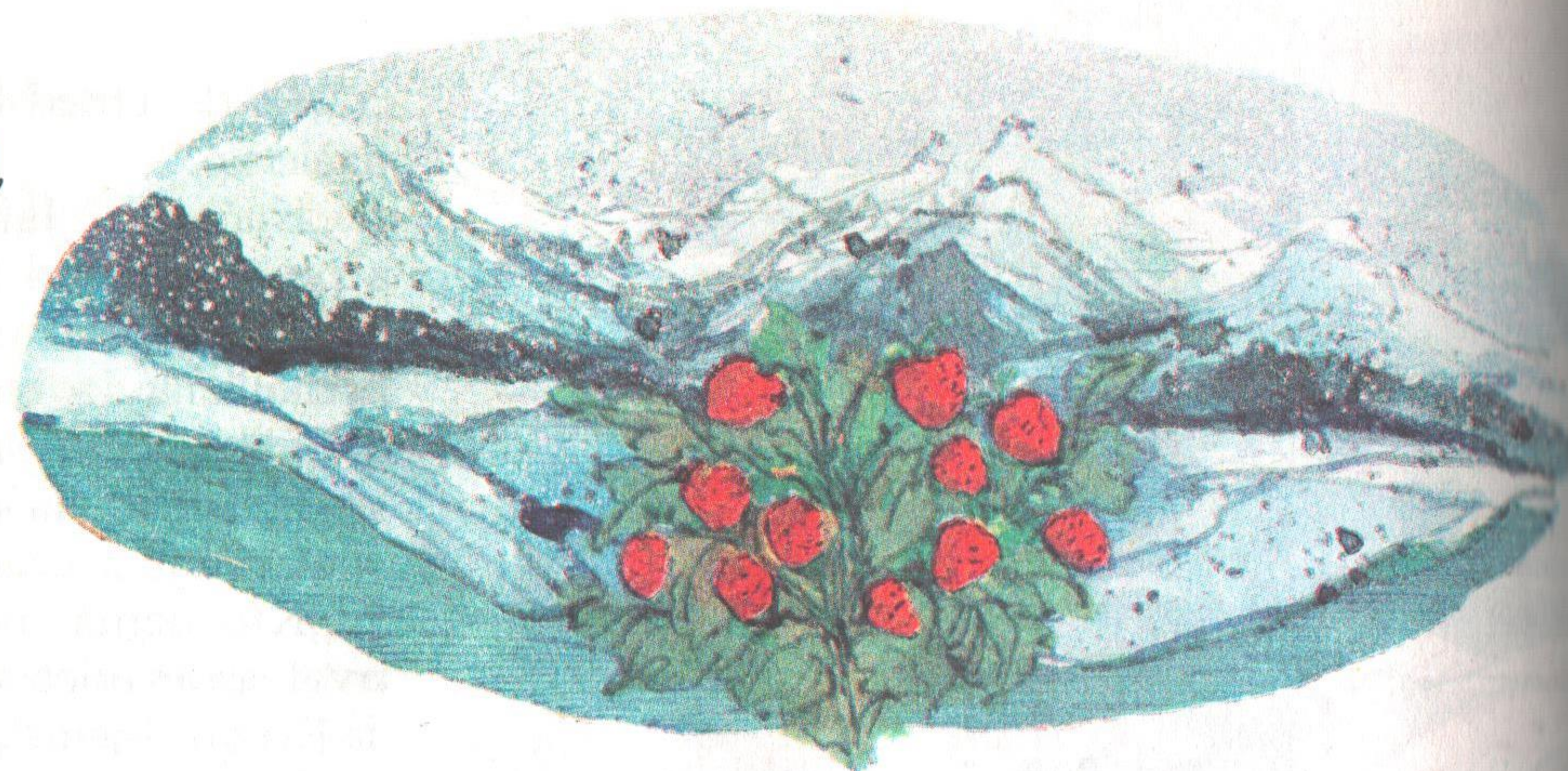
Trvalo to tri mesiace...

Páňko Snehuľjanko stál pred stanicou a čakal. Ako tak dlho čakal, zmenil sa na snehuliaka. Po zime sa s dlhým nosom vrátil na severný pól. Pešo. Za jeho bielym stolom sedel už iný úradník. Snehuľjanka preradili na menej zodpovedné miesto.

Stal sa snehuliakom z povolania. Páňko Snehuľjanko bol z toho veľmi smutný. Mal o tri koruny nižší plat a už si nikdy viac nezacestoval bielou vzducholodou.

Kytička jahôd

MILAN RÚFUS

Sedí dvanásť mesiačikov.
Pozerajú do plameňa,
nepohnú sa, sedia ticho,
šepocú si svoje mená.

Január je pánom hory.
A tá hora, hrubá, stará,
mrazíkom vše prehovorí:
pod stupajou januára

zapukajú holé hlohy.
Alebo sa možno mýlim.
Možno to tam iné nohy
tuhý sniežik rozzvonili.

Čí krok sa to v briežku hadí?
Čie to stopy z neho svietia?
Dvanásť synov roka hľadí
na trinásť ľudské dieťa.

Rozpovedz im, Marienočka:
tvoje srdce čím je choré?
Prečo plačú tvoje očka,
prečo blúdiš v zimnej hore?

Povedz im to všetkým smelo,
komuže to v tejto dobe
zachcelo sa tvoje telo
pochovávať v bielom hrobe.

„Musela som, vyhнали ma
po závejoch v hore brodiť:
Čo je na tom, že je zima?
My máme chuť na jahody!

Bez nich sa vraj nesmiem vracat'
ani z hory, ani domov,
do dňa ani do mesiaca...“
„Bračekovia! Deti hromov!

Dobrym dobre, na zlych zlotky!
Pre každého jeho nôtu.
Šelmy! Kdeže na jahôdky —
dostali chuť na sirotu!

Nože vstávaj, braček Júnik,
teraz tvoje slovo platí!
Jahôdok jej nasej v grúni,
nech sa dievča domov vráti.

Veď potom sem prídu po ne
sami tí, čo v chamtivosti
namaškrtia sa ich vône!
Oni potom zložia kosti

v mrazivom a bielom hrobe,
zasypaní nemým snehom.
V hrobe, ktorý v ľudskej zlobe
vykopali pre dobrého!“

Stalo sa a vidnilo sa.
Kam sa podel sniežik biely?
Z trávy svieti taká rosa,
akú oči nevideli.

Potom zas, čo dýchlo jarou,
stratilo sa v svojom raji.
Január už s vážnou tvárou
vracia veci do koľají.

Pod nohou, čo lesom kráča,
zas len sniežik vrzdí v lese:
uzímené ľudské vtáča
kytku jahôd domov nesie.

Kytku jahôd pre dobrého.
Kytka jahôd. Ale aká:
Rozvíje sa v mŕtvych snehoch,
kde i nádej sotva čaká.

Až raz čo len na chvíľočku
slnko sa vám stratí kdesi,
zaštípe vás slza v očku —
nežiaľte... len spomeňte si
na tú kytku, na tie lesy.

Stvorenie azbuky

MILAN FERKO

Lud náš sa odriekol pohanstva a kresťanského mravu sa drží, no nemáme učiteľa, ktorý by nám pravú vieru v našom jazyku vysvetlil, aby náš príklad nasledovali aj iné krajiny, preto nám pošli, vznešený cisár, takého učiteľa a biskupa, lebo od vás na všetky strany vychádza dobrý zákon.

Život Konštantínov

Slovienske posolstvo kľáčí v trónnej sieni Augusteónu, carihradského cisárskeho paláca. Už má za sebou všetky zázraky Večného mesta. Obrovský prístav prehradený hrubiznou bronzovou reťazou. Nekonečné ulice lemované dielňami a obchodmi. Hipodrómu — závodisko plné burácajúcich davov. Posolstvo má už za sebou aj vrchol stavebného a maliarskeho umenia — baziliku Božej múdrosti, neprekonateľnú Hagiu Sofiu. Má za sebou aj pozlátenú bránu do cisárskeho sídla. Vodostreky, chrliace farebné voňavé vody. Aleju čarovných umelých stromov s umelými vtákmi a zvermi, ktoré nielen mávajú krídlami, ale aj pískajú, štekajú, kvikajú, čivkajú...

Tolké zázraky! Každý má ešte rozkľinkané oči. Uši brnia, hlava hučí, pod jazykom sucho. Najväčšmi Svätopluk. Lebo teraz musí povstať, ešte raz sa ukloniť vládcovi najmocnejšej ríše sveta a povedať:

„Chceme učiteľa, čo by v našom jazyku zavádzal zákon novej viery.“

Tlmočník prekladá.

Pravda, cisár Michal, toho mena tretí, je s obsahom posolstva oboznámený. Svätopluk

hneď po príchode musel dvoranom obšírne vysvetliť, odkiaľ a prečo prichádza. Aj im, aj cisárovi teraz by Svätopluk najradšej povedal: prezradte mi tajomstvo vašej tajnej zbrane, vášho ničivého ohňa a budete mať z nás najvernejších spojencov! Lenže musí hovoriť to, čo mu prikázal kráľ Rastislav a čo mu Slavomír na ceste pravidelne predčítaval:

„Prichádzali a prichádzajú k nám učiteľia mnohí. Z Nemiec, z Vlách i z Grék, to ako od vás, no učia rozlične. A my Slovieni sme ľud ešte bez ustálenej viery. Nemáme svojich učiteľov. Preto, najvznešenejší cisár, daj nám človeka, čo by nám takýchto ľudí vyučil a vychoval.“

Cisár prikyvuje. Páči sa mu možnosť spojenectva s mladým slovienskym štátom. Pretože sa už vopred rozhodol, ukáže na hnedovlasého muža podlhovastej tváre v skromnom tmavobelasom rúchu.

„Toto poslanie môžeš splniť jedine ty, Filozof.“

Konštantín, bývalý bibliotekár carihradského patriarchu, potom profesor na vysokej dvorskej škole a vyslanec, sa uklonil.

„Vždy som bol služobníkom dobrého podujatia, no teraz...“

„Viem, si chorľavý,“ podotkol cisár. „Nedávno si sa vrátil z misie u Chazarov. No si rodený Solúnčan a všetci Solúnčania hovoria aj po slovansky.“

To bola pravda. V okolí Solúna i v samom meste bolo veľa slovanských obyvateľov. Dokonca Konštantínova matka Mária bola Slovienka. Aj deti naučila rodnému jazyku, hoci bola manželkou významného štátneho úradníka Leva.

„Svätosť,“ osvedčil sa Konštantín, „pôjdem rád a vykonám, čo treba, ak majú písmo, ktorým zaznamenávajú slová svojej reči.“

„Lenže oni písmo nemajú,“ ozval sa carihradský patriarcha Fócios. „Treba im ho vytvoriť.“

„Nebude to písanie na vodu?“

„Nie,“ usmial sa cisár na Konštantína Filozofa. „Nebude to márna práca. Teraz neprekładaj!“ vyzval tlmočníka. Nahol sa k svojmu obľúbencovi Bazilovi, ktorého práve povýšil na svojho námestníka, a šepkal: „Ak získame Slovienov, ľahko si nakloníme aj ostatné slovanské národy. A keď ich získame duchovne, podrobíme si ich aj vojensky a hospodársky tak, že napokon ich včleníme do našej ríše.“

Bazil s podlízavým úsmevom prikyvoval. Konštantín si to s nevôľou všimol. Nenávidel päťolízáčov. Premohol vzdor a pokojne namietal:

„Zlomyseľní ľudia ma môžu obviniť, že pácham bezbožné dielo, keď začnem vymýšľať nové litery. Budem pre nich kacír-heretik. Ako takého ma smú aj ukameňovať alebo upáliť.“

„Nič sa ti nestane!“ vyhlásil cisár, ktorý sa za mladi učil na vysokej dvorskej škole spolu s vrstovníkom Konštantínom. „Máš na to náš cisársky súhlas, ba poverenie. Patriarcha,“ obrátil sa na Fócia, „Filozofa treba oslobodiť od všetkých povinností a poskytnúť mu tiché miesto, pomocníkov a všetko ostatné, čo bude potrebovať. Aby sa ti lepšie

pracovalo,“ dôverne stíšil hlas, „vezmi si aj Metoda. Viem, že ste s bratom ako dvojčatá.“

„Metod je predstaveným kláštora pod ázijským Olympom.“

„Nuž tak ním nebude,“ rozhodil cisár rukami a pozrel na Fócia. Ten ochotne prikývol. „Kláštor môže viesť bárs kto, no sloviensku abecedu si schopný vytvoriť len ty s bratovou pomocou.“

Tým sa audiencia skončila.

Svätopluk teda splnil poslanie, ale nijako nejasal. Nepodarilo sa mu vyzvedieť tajomstvo výroby ničivého byzantského ohňa! Bazila ani cisára sa neodvážil spýtať. A všetci ostatní boli odmietaví. Cisársky zbrojník dokonca poznamenal, že Svätopluk sa sotva vráti domov, ak bude tak húževnato snoriť po najstráženejšom štátnom tajomstve Byzantskej ríše. Preto sa Svätopluk rozhodol nastúpiť späť domov. Ponechal v Cari-

hrade Slavomíra, aby bol poruke Konštantínovi a na jar ho sprevádzal na ceste k Rastislavovi.

Kým sa Svätopluk náhlil s dobrými správmi domov, Konštantín Filozof v tichu cisárskej knižnice študoval najrozmanitejšie papyrasy, pergameny a nápisy na kamenných platniach. Okrem gréckeho, latinského a hebrejského písma poznal aj arabské a sýrske. V bohatej knižnici kláštora Studion, kde sa usadil, zoznámil sa s arménskou, gruzínskou a gótskou abecedou. Márne! Ani jedna nevyhovovala slovanským jazykom. Preskúmal aj indické písmo, ktorému veľmi nerozumel, aj rúnové nápisy Germánov, koptské kliky-haky, aj staré tajné znaky chaldejských veštcov. Zbytočne! Ani jednu písomnou sústavou sa nedali tlmočiť všetky hlásky slovanských jazykov. Treba utvoriť od základu nové písmo. Ale ako? Z čoho?

Uvažoval, študoval. Zhováral sa so Slavomírom, aby zistil, v čom sa líši reč Slovienov od solúnskych Slovanov. Veľa času strávil

rozhovormi s bratom Metodom. A Metod — na rozdiel od brata-rojka a básnika — bol človek vecný, praktický. Ako inak, keď sa zaoberal predovšetkým zákonodarstvom. Aj mu podľa toho prischlo prímene — Zákonodarca.

Raz na prechádzke pod granátovníkmi a figovníkmi, obťažkanými bohatou úrodou, ukázal Metod na dozrievajúce plody.

„Učme sa od prírody. Aké zložité tvary vie stvoriť z malého semienka-guľôčky! Učme sa od stromov, od listov, od kvetov.“

Vtedy osvietilo Konštantína pravé poznanie.

„Treba začať od najjednoduchších tvarov! A tými sú priamka, trojuholník a kruh.

Aha,“ kreslil prstom na chodník vysypaný jemným pieskom, zablúdzať a znova. Potom prešiel ku kamennej lavici a na tú značil kúskom kriedy. Kreslil, čiaral, hovoril sám so sebou, prestal vnímať okolitý svet. Nepočul víťazný rev z hipodrómu. Nevnímal, že Metod ho volá na večeru. Nevšimol si, s akým pohrdaním prechádzal popri ňom cisársky úradník a vonkoncom nechápal, že práve sa rodia prvé slovienske písmená.

V zime bola hotová celá abeceda. Konštantín s rozžiarenou tvárou autora-vynálezcu sa pýtal brata:

„Vyhovuje?“

Metodovi sa zdali nové písmená zložité, no zamlčal svoju výhradu. Aj prameň, keď sa otvorí, prináša kalnú vodu a treba počkať, kým sa vyčistí...

„Je krásne, že tvoje písmo vystihuje aj najmenšie zvláštnosti slovanských jazykov. Ale to neznamená, že sa nemáš dôkladne pripraviť na obhajobu svojej slovienskej abecedy.“

Schvaľovaním bol poverený patriarcha Fócios a jeho arcibiskupi. Cisára zastupoval Bazil. Každá nová metla silno metie... Cisársky námestník chcel ukázať, že sa rozumie nielen koňom (kedysi začínal ako jednoduchý koniarčik), ale aj literatúre a vede. Preto veľmi sebavedome hovoril, čo mu našepkali poradcovia...

„Prečo si zostavil tridsaťosem písmen? Reč sa dá vyjadriť aj menším počtom. My Gréci používame len dvadsaťštyri litier. A naša reč je predsa vznešená.“

„Arménska abeceda má štyridsať znakov, gruzínska päťdesiat. Každý jazyk potrebuje toľko znakov, aby zachytili všetky odtiene reči, všetky hlásky, celú jeho hudobnú skladbu.“

„Grécka alfabetá sa tvorila celé stáročia,“ zapáral Bazil, „a ty si stvoril nové písmo za pol roka a sám.“

„Nie, mal som pomocníkov. Pomáhal mi brat Metod a iní. No nadovšetko mi prispela moja viera a presvedčenie, že grécku alfabetu preto museli zostavovať Panamid, Kadmos,

Simonides a Epicharos, lebo tí boli pohania, no ja som kresťan.“

Takto a inak Konštantín zatváral Bazilovi ústa, lež on neustával v námietskach, popudný Filozofovou učenosťou.

„Grécka alfabetá sa začína krásnym symbolickým slovom alfa — hľadaj, hľadaj múdrosť, uč sa. Prečo si ty začal bezvýrazným AZ?“

„Až v styku s učením si človek uvedomí seba a svoje schopnosti. A keďže niektorí Slovania hovoria JA a iní, najmä v okolí Solúna, JAZ alebo AZ, zvolil som toto slovo, pripodobniac tak začiatok slovienskej abecedy gréckej. AZ — ja som pripravený vniknúť do tajov ľudského poznania. AZ — ja chcem slúžiť svojim vzdelaním sebe aj druhým. Také významné pojmy patria i k ďalším literám po AZ: B — buky, čiže knihy, V — vedieť, G — glagol, to znamená slovo, Ž — život... A preto je to azbuka.“

Dlho, veľmi dlho musel Konštantín vysvetľovať a obraňovať novú abecedu. Ten Filozof je nebezpečne múdry, uvedomil si Bazil. Tam, kde sa zjaví a prehovorí, dostanú sa do tieňa všetci ostatní. Ako ja na tomto posudzovaní... Bude dobre, keď odíde do tej neznámej barbárskej krajiny. Musí tam zostať dlho, aby ma nemohol zatieniť dotiaľ, kým sa ja sám nestanem slnkom Byzantskej ríše.

Prikryl svoje tajné zámery falošným úsmevom a kývol — môžeme skončiť.

Patriarcha Fócios vstal a rozhodol:

„Vyslovené námietky si prijateľne vysvetlil. Ďalších niet. Preto v mene božom a cisárovom schvaľujeme slovanské písmo — azbuku.“

Dobrák a Dobráčka

A zajtra bude Martina!
Pre svojho Dobráka
biele aj čierne koláče
Dobráčka vypeká.

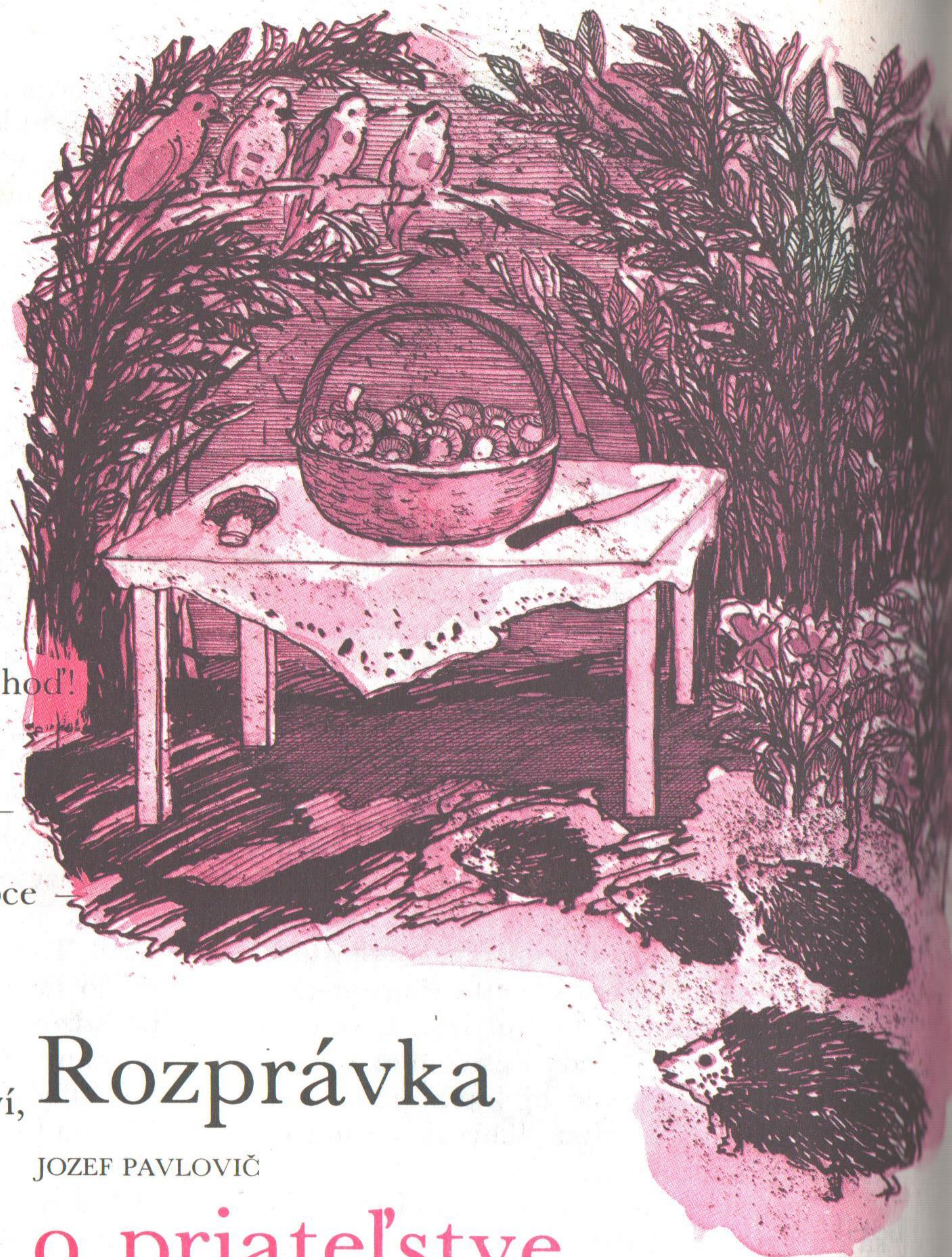
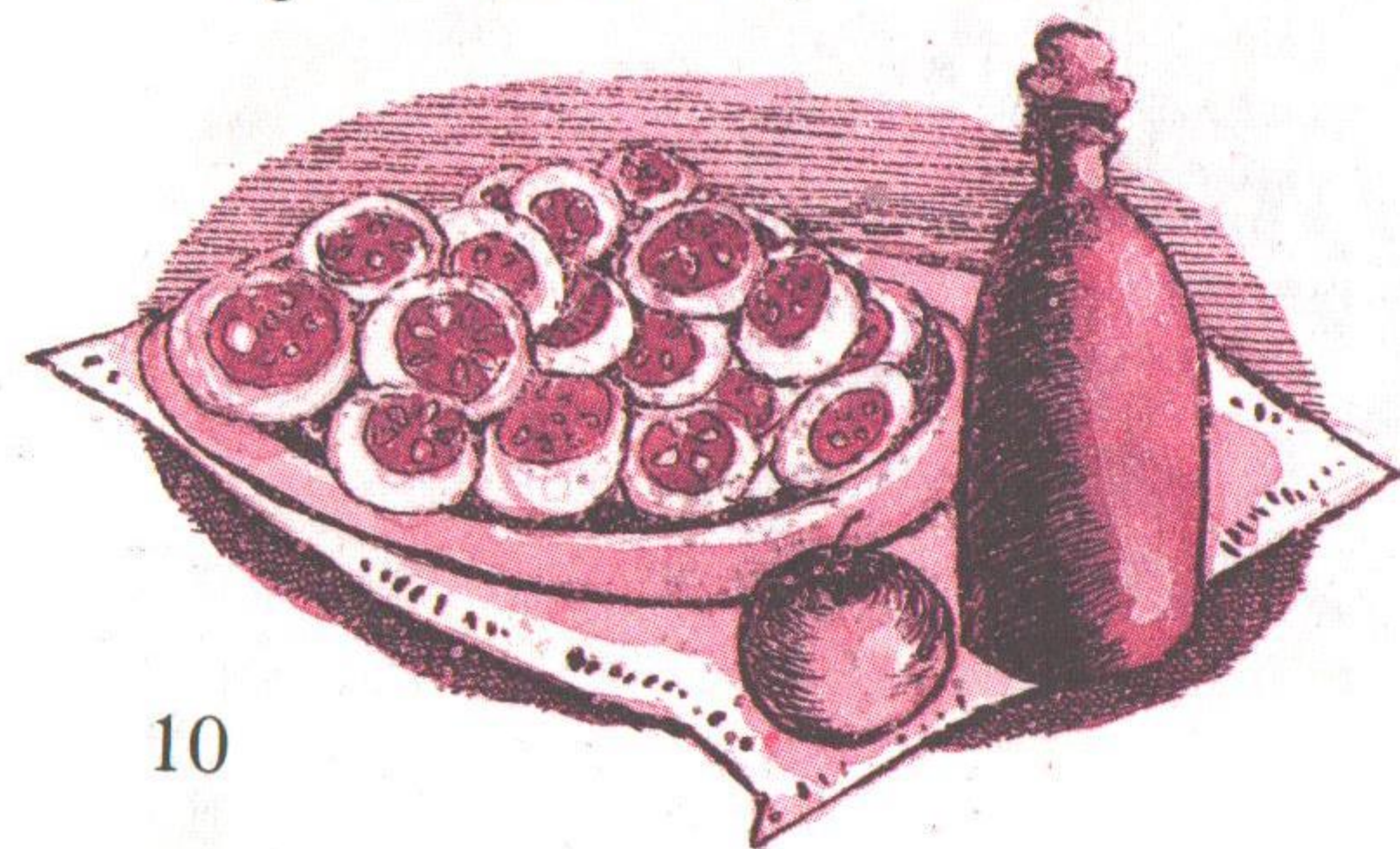
Už v posteli sú obaja,
keď zafučí z pitvora.
Dobráčke Dobrák vraví: „Chod!
To zase tá závora.“

„Ledvaže som sa zohriala —
zas na studenú zem?
Sto rokov nech to tam hrkoce —
z postele nezleziem!“

Dohodli sa však napokon
na správnom názore:
Ten, kto z nich prvý prevraví,
ten pôjde k závore.

O polnoci pár tulákov
zablúdil do domu.
Pec chladne. Tma je. Privravieť
sa nieto ku komu.

„Čudná je toto chalupa...
Hej! Doma ste, či nie?“

Rozprávka

JOZEF PAVLOVIČ

o priateľstve

Bola raz jedna nerozlučná trojica: dvojhlásky ia, ie, iu.
Každému tvrdili, že sú viac ako obyčajné samohlásky
alebo spoluhlásky, ktoré majú len po jednej hláske.

„Dobrý deň, dvojhlásky, môžem sa k vám pridať? Tiež
som dvojhlásky,“ prihovorilo sa im raz na ceste čosi guľaté
so striškou nad hlavou.

„Akáže si ty dvojhlásky?“ smejú sa tri kamarátky.

„Som dvojhlásky ô.“

Dvojhlásky sme my, lebo sa skladáme z dvoch hlások. Ale
ty?“ veselo sa chichúňajú ďalej.

„Píšem sa síce ô, ale vyslovujú ma uo,“ vysvetľuje štvrtá
dvojhlásky.

„Keby si sa radšej uhla, prekážaš nám,“ povedia odmieta-
vo ia, ie, iu a berú sa preč.

„Ďaleko nechodte, vyzerá to na dážď,“ dobrácky ich
upozorní ô.

„Už len tvojej predpovede sa budeme držať!“ povedali tri
dvojhlásky a pridali do kroku.

Dvojhlásky ô šla tým smerom tiež. Je to výnimočná
dvojhlásky. Nosí nad hlavou dáždnik, aj keď neprší. Teraz je
však vo výhode.

Horšie je to s ia, ie, iu.

Daždu visia už nohy, dlho sa hore neudrží, ô malo
pravdu. Čo teraz?“ vravia bezradne.

Dvojhlásky ô ich dobieha a hovorí:

„Vďaka by som vám požičala svoj dáždnik, ale bez neho
by som prestala byť dvojhlásky.“

„Ako potom vyviaznuť so suchou kožou z nastávajúcej
pohromy? Nie sme žaby, aby sme sa schovali do potoka.“

„Cez potok je lávka nová, tá nás schová!“ povedalo ô a už
ta uteká. Dvojhlásková trojica robí to isté.

Dobehli v poslednej chvíli. Začalo riadne liať.

„Leje ako zo suda a my sme v suchu. Ďakujeme ti,
dvojhlásky ô, že si nás zachránila. Rady ťa prijmeme medzi
seba, ak ešte o to stojíš. Ale povedz nám niečo o sebe,“
hovorila dvojhlásky zdvorilo.

„Neviem, čo vám napochytre povedať, aby reč nestála,
keď už pod tým mostom stojíme. Poviem vám teda niekoľko
slov, ktoré sa bezo mňa nezaobídu: kôl a stôl, rôčik a krôčik,
tôňa a vôňa, hôrka a kôrka, kôš a nôž.“ Na dôvažok
dvojhlásky ô povedala: „Všimnite si, priateľky, už neprší!“

Niekoľko minút príjemnej chôdze a boli v lese. Borievky,
čučoriedky, lieskové oriešky... A tých húb: kuriatka, maslia-
ky, siniaky, peniazovky, pečiariky. A zôkol-vôkol sa rozlieha
vtáčí orchester: zeličky, červienky, kôrovníky, konôpky...

„Všimli ste si tú jeleniu stopu a jazvečiu noru a ježi-
u rodinku?“ spýtala sa ktorási z dvojhlások, tuším to bola iu.

Dvojhlásky ô je spokojná, že si našla naraz až tri
kamarátky. A spokojné sú ia, ie, iu, že ich je o jednu
dvojhlásky viac.

No nedostanú odpoveď.
Dvere sú na vine.

Koláče našli dvojaké —
zjedli ich bez okľúk.
Dobráčka v duchu im nadala —
no nahlas ani muk.

Tu drgne tulák tuláka:
„Mám sucho v gágore —
a tuším vonia nejaká
lahôdka v komore!“

Už ju mám! Fľaška pálenky!
Je zažehnaný smäd!
Pár glgov si dám ja, pár ty —
a prázdna bude hneď!“

V tej chvíli Dobrák vyskočí
a skazu odvráti:
„Kto sa tej fľašky dotke len,
draho to zaplatí!“

Akoby našla zlatý džbán —
aj ona vyletí:
„Prehovoril si! Prehral si!
Zatvoriť pôjdeš ty!“

PRELOŽIL LUBOMÍR FELDEK

O zrne ako kuracie vajce

ANTON HABOVŠTIAK

Za starodávnych čias sa jeden sedliak hneď zjari vybral na pole, že zaseje dačo do zeme. Sotva mu však pluh odvalil prvú brázdú, zbadá za sebou velikánske zrno, celkom také ako kuracie vajce. Vzal ho opatrne do ruky a obzeral zo všetkých strán. Keď sa naň schuti vynadával, vraví si:

„Oj, čo som to len vyoral! Veď je to zrnisko, akoby ho priniesol človek z neznámej krajiny. Z takej, kde rastú obri.“

Keď sa sedliak pobral pred večerom domov, zrno starostlivo vložil do kapsy a po ceste ho ukazoval každému, koho stretol:

„Veď sa len pozrite, čo som našiel! Či to videl svet, také zrno?“

„Ej, veru nevidel,“ prisviedčali ľudia a dlho krútili hlavami nad tým čudom. Tu jeden z nich vraví:

„Zrno treba ukázať kráľovi! Naisto sa mu poteší a možno dá aj rozkaz, čo treba s ním urobiť.“

Sedliak uznal, že veľké zrno treba odniesť na kráľovský dvor, nech si tam nad ním lámu hlavy! A ako si zaumienil, tak aj urobil.

Ej, veru sa kráľ začudoval, keď zazrel zrno veľké ako kuracie vajce. A keďže sám nevedel vyhútať, odkiaľ sa to zrno vzalo, zavola si na pomoc svojich radcov. Lenže darmo tí brali zrno do rúk, darmo ho obkukávali i ťažkali, nikto o ňom nič nevedel. Až keď sa kráľovi začala zaťahovať tvár hnevom, jeden z nich hovorí:

„Najjasnejší kráľ, viem o jednom starom bačovi, čo pamätá viac než iní. Azda on bude čosi vedieť o tomto čude.“

Prikázal kráľ sluhom, aby priviedli starého baču do zámku. A tí neleniví zaraz sú aj s bačom pred kráľovským trónom.

„Koľko máš rokov, bača?“ spytuje sa starca kráľ.

„Dobrych stovadsať, pán môj,“ odvetil bača.

„No a či by si vedel povedať, odkiaľ sa vzalo takéto veľké zrno?“

Bača vzal zrno do ruky, zmeral ho očami a vraví:

„Čosi som o ňom počul od svojho otca, ale už som veru zabudol, čo vravieval, lebo mám slabšiu pamäť. Najlepšie bude opýtať sa jeho.“

„A vari tvoj otec ešte žije?“ čudoval sa kráľ.

„Akože. Veď je on lepší chlap, ako som ja, lebo sem-tam dobre nedovidím, ani všetko nedočujem. A na salaš zájdem iba raz do roka. Môjmu otcovi však nohy slúžia lepšie. Nože zabehnite poňho, azda vám povie, čo chcete vedieť.“

Kráľ pristal, a tak o chvíľu uháňali kráľovskí sluhovia po bačovho otca. Lahko ho našli, vrátil sa práve zo salaša, kde najradšej cho-

dieval. Keď ho dovedli na kráľovský zámok, kráľ sa ho pýta:

„A koľkože ti je rokov?“

„Stopäťdesiat mi bude začiatkom jesene,“ odpovedal pokojne starec. Kráľ sa začudoval, ale potom bol už iba na to zvedavý, čo mu povie o zrne, ktoré sa našlo v krajine.

„Keď si taký starý, istotne budeš vedieť povedať, čo je to za zrno a kde sa vzalo?“

„Vedieť som vedel,“ vraví starec, „ale práve teraz si na to akosi neviem spomenúť. Ale to nič. Treba zabehnúť po môjho otca. Ten vám to povie.“

„A či ty, človeče, máš ešte aj otca?“ spýtal sa prekvapený kráľ. Naskrz mu nešlo do hlavy, že by sa v krajine našiel ešte starší človek ako tento starec.

„Oj, mám ja otca, mám! A ten vám je ešte aj lepší chlap, ako som ja, lebo nielen dobre vidí a počuje, ale ešte bačuje na salaši, ako je rok dlhý.“

Sotva prišli kráľovskí služobníci na salaš, už aj zazreli starcovho otca. Práve poučal valachov, ako treba dojiť ovce i ako mlieko zaklagať, aby bol dobrý syr a žeby aj držal pokope. Vraj taký syr, čo sa rozsýpa ako starý chlieb, gazdovia neradi berú.

Vysvetlili kráľovskí sluhovia starcovi, po čo prišli, a potom hybaj s ním na kráľovský zámok.

Keď ho kráľ zazrel, tak sa začudoval, že ledva vyjachtal: „Koľko máš rokov?“

„Koľko?“ ozval sa pokojným hlasom staručký bača. „Rovných stosedemdesiat i sedem dní mi včera minulo.“

Kráľ na to: „Teraz mi už len chytro povedz, ako to môže byť, že si ty lepší chlap ako tvoj syn, ba i vnuk?“

„Akože oni môžu byť lepší chlapi,“ začudoval sa starec, „keď v ich mladosti bývalo viac neprávosti ako za mojich čias,“

„A kde sa vzalo toto velikánske zrno?“ pýta sa starca kráľ. „To by si vedel povedať?“

„Vedel,“ prisvedčil starec. „Veď je to zrno, čo kedysi naši starí, prastarí otcovia siali do zeme. Lenže to bolo dávno, len zopár

tých zrn ostalo.“ Potom na chvíľu utíchol, no keď videl, že kráľ by chcel vedieť ešte viac, pokračoval:

„Kedysi všetky žitné zrná bývali ako kuracie vajcia, lebo svet bol lepší. Ak bol v dakto-rej krajine nadbytok, tak sa začali deliť s tými, čo mali málo alebo potrebovali pomoc. Lenže po čase chceli ľudia stoj čo stoj bohatnúť a vtedy začali zabúdať na chudobnejších, nuž sa ani s úrodou nedelili. A práve vtedy sa začali zrná zmenšovať, až nakoniec ostalo z nich čosi ako odrobinky. A nielen zrno sa zmenšilo, i ľudský vek sa skrátil. A to iba preto, že sú planší ľudia. Verte, tak je to,“ dovravel starý bača.

Či ešte niečo prezradil kráľovi, nevedno. Zrno je dodnes rovnaké, ktohovie, či sa ešte bude zväčšovať.

Čo nehovoriť pred spaním

DUŠAN KOVÁČ

Dni boli čoraz kratšie. Prišli jesenné dažde, po nich sa objavili prvé snehové vločky.

Jedného večera čítala Kristína rozprávku, v ktorej psíček s mačičkou napísali list a odniesli ho na poštu. Medzitým však napadol sneh, zasypal domček, takže domov sa dostali iba vďaka voňavej kvargli.

Kristíne sa rozprávka veľmi páčila. Zasnívala sa a povedala:

„Jaj, keby aj nás zasypal sneh! To by bolo!“

A to nemala urobiť, pretože len čo to dopovedala, zaspala. A je známe, že slová, ktoré sa vyslovia pred usnutím, sa veľmi často vyplnia.

Ráno sa všetci prebúdzali ako obyčajne. No len čo majster Kristián otvoril okno, aby sa pozrel na svet, zosypal sa do izby sneh. Majster Kristián pokrútil hlavou, potom otvoril druhé okno — a tam takisto sneh. Otvoril dvere — aj tam plno snehu.

„Vstávajte! Rýchlo!“ budil ostatných. „Veď my sme celkom zasypaní!“

„Hurá!“ zakričala Kristína. „Sme zasypaní! Ako psíček s mačičkou.“

„Neviem, čomu sa tak tešíš,“ povedala ustarostene mama Kristiánka. „Môže sa stať, že ostaneme zasypaní až do jari.“

„To je výborné!“ zvolal Ser-

pentín. „Aspoň nepôjdeme do školy.“

„Myslíte iba na hlúposti,“ zahriakla deti mama. „Ale ako tu budeme celú zimu žiť, na to nepomyslíte.“

Kristína zosmutnela.

„Všetko je ako u psíčka a mačičky,“ povedala. „Ibaže psíček s mačičkou boli vtedy na pošte. A my sme doma. A nemáme ani kvarglu. Poď, Serpentín, ideme na poštu.“

Serpentín by aj šiel. Lenže ako ísť, keď bolo všetko zasypané a cesty nikde.

„Najprv musíme odhrabať sneh a urobiť cestičku. Choď, Serpentín, do kôlne a dones lopaty a metly!“ prikázal majster Kristián.

„Ak chcem ísť do kôlne po lopaty a metly, musím si najprv odhrabať cestičku. A na to potrebujem lopaty a metly,“ usúdil Serpentín.

Situácia bola vážna. Všetci sedeli a nevedeli, čo majú robiť. Majster Kristián znechutene mávol rukou.

„Idem radšej opravovať žehličky.“

A zatiaľ čo ostatní bezradne posedávali, majster Kristián sa pustil do žehličiek. Začal s tou najväčšou, ktorá bola takmer taká veľká ako Serpentín. Bola to divadelná žehlička. Aj keď bol

majster Kristián mrzutý, práca mu išla pekne od ruky. O chvíľu žehlička blikala, kýchala a hriala. Majster Kristián ju preskúšal.

Vtedy mu zažiarili oči ako svetielko na žehličke.

„Serpentín, nože podaj predlžovaciú šnúru!“ zvolal.

Serpentín neochotne doniesol šnúru. Majster Kristián ju pripojil, zapol žehličku, otvoril dvere. Žehličku držal pekne pred sebou a pomaly vychádzal z dverí von.

Žehlička hriala, sneh sa topil. Majster Kristián šiel pekne krok za krokom, žehliť, či vlastne roztopal sneh.

• Až teraz všetci pochopili, aký

je majster Kristián vynálezca. Hrnuli sa za ním a netrvalo dlho, všetci boli na dvore.

A vonku, čuduj sa svete, svietilo slnko. Jeho lúče sa blyštali a odrážali od snehu. Široko-ďaleko sa všetko lesklo bielobou. Bolo to prekrásne.

„Hurá!“ zakričali Serpentín a Kristína a začali šantiť na snehu.

„Teraz by si nás mohol poslať na poštu,“ navrhla Kristína.

„Na poštu vás nemám po čo poslať,“ povedal majster Kristián. „Ale môžem vás poslať do obchodu. Pôjdete kúpiť otvárač

na kokosové orechy, ktorý má na druhom konci barometer s dátumom. Takúto vec ešte doma nemám.“

„Dobre,“ súhlasila Kristína. „Ale ako to urobíme s tou kvarglou?“

„Kvarglu nemáme. Ale rovnakú službu urobí voňavá klobása,“ usúdil majster Kristián.

Serpentínovi sa to veľmi zapáčilo a tak sa vydali na cestu.

Majster Kristián potom zvesil z komína voňavé klobásky. Majstrová ich dala do hrnca a o chvíľu sa už od domu šírili omamné vône. Potom majster Kristián ešte urobil žehličkou tunel ku kôlne, vybral odtiaľ lopaty a metly.

Všetci sa dali do roboty. Dokonca aj pes Kaleráb a kocúr Vinco sa činili, pretože majster Kristián slúbil klobásu iba tomu, kto bude usilovne odhraďovať sneh.

Keď sa Serpentín a Kristína vrátili z obchodu, našli už všetkých v usilovnej práci.

„Vôbec sme nezablúdili,“ povedala Kristína. „Vracali sme sa podľa vône. Serpentín čuchal a čuchal, až sme došli sem.“

„A doniesli ste otvárač na kokosové orechy, ktorý má na druhom konci barometer s dátumom?“ opýtal sa majster Kristián.

„Nemali,“ odvetil Serpentín. „Doniesli sme iba kokosový orech, ktorý nemá na druhom konci vôbec nič. A namiesto druhého konca sme si kúpili lízanku.“

„A teraz môžeme zjesť voňavú klobásku,“ povedala Kristína.

„Ba veru nie,“ odvetil majster Kristián. „Klobáska je iba pre tých, čo usilovne odhraďávajú sneh.“

Serpentín a Kristína sa teda pustili do roboty. Odhraďovali sneh a potom z veľkých snehových gúl urobili obrovského snehuliaka.

Vtedy vyhlásil majster Kristián prestávku.

Zasadli si teda za stôl a Kristiánka dala každému kus klobásky. Serpentín ponúkol aj snehuliaka, ale keď ten videl, ako sa z klobásky parí, iba sa znechutene odvrátil.

Po dobrom jedle si museli ísť odpočinúť, pretože ich od toho odhraďovania boleli chrčty.

S toľkým snehom veru nie sú žarty. Kristína si nabudúce bude musieť dať veľký pozor na to, čo povie tesne pred spaním.

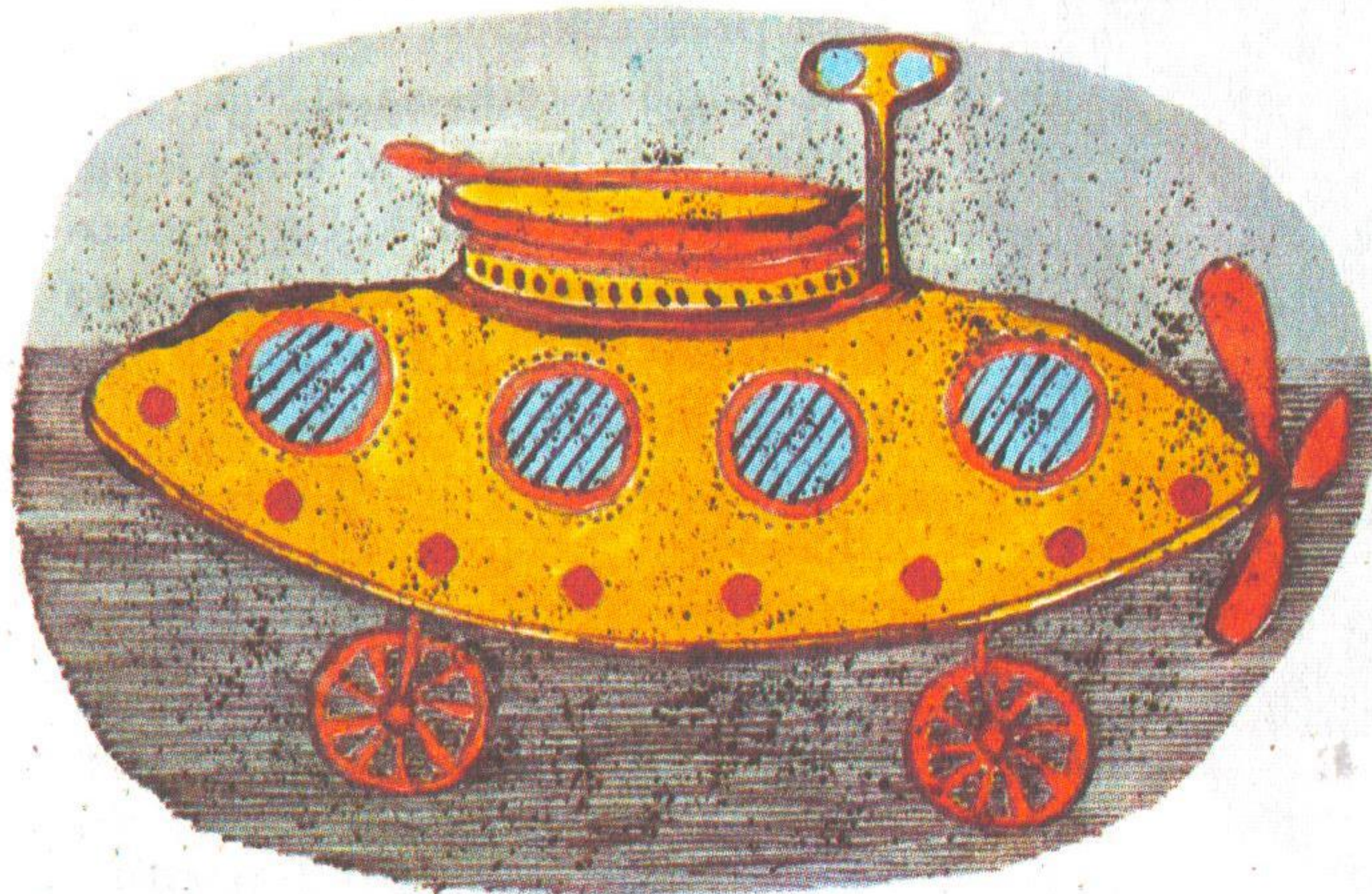
ŠKOLA PO ŠKOLE

(Z poslednej
lavice
našepkáva

DANIEL HEVIER)

Milí žiaci-poškoláci, dnes som sa nemohol pripraviť na Školu po škole, pretože... Nie, nechcem sa vyhovárať, že včera nebol u nás elektrický prúd, a preto som nemohol napísať túto dvojstranu. Chcem iba uviesť dnešnú tému Školy po škole — vyhováranie. Vravíte, že to ovládate, že vás to netreba učiť? To poznáme! Chodíte do školy neskoro, nepripravení, bez úlohy, bez pomôcok, ktoré ste si zabudli doma, a keď máte vysvetliť, PREČO sa tak stalo, začnete jachtať. „É, no, oné viete, ja...“

Poviem vám to na rovinu. Neviete sa správne vyhovárať! Vyhováranie podceňujete! Myslíte si, že keď sklopíte zrak a celí červení vysúkate zo seba, že ste si nenapísali úlohu preto, lebo vám ktosi ukradol pero, že to zaberie? Dovoľte, aby som sa zasmial. A preto som tu, aby som vás naučil, ako sa správne vyhovárať.

Ako sa vyhovárať

Rýchlo.
Stručne.
Pohotovo.
Rozmyslieť si
každé slovo.
Sebaisto, ale
skromne.
Opakujte, žiaci,
po mne:

„Učiť som sa nemohol,
lebo sa nám zlomil stôl.
To však nie je všetko.
K tomu
odfúklo nám strechu z domu.
Odfúklo mi učebnice
touto dierou do ulice!“

Múdre hlavy vypracovali niekoľko príručiek na správne vyhováranie. Kto by nepoznal Výhovorky pre samoukov od profesora V. Hovorku. Menej známa, ale rovnako vynikajúca je učebnica výhovoriek pre začiatčikov a pokročilých, ktorú napísal kolektív žiakov-prepadákov z mestečka Zapadákov. Zo zahraničných prác spomeňme japonskú príručku Ako-sa-ma vy-ho-va-rat, ktorá je dielom počítača 3. generácie NE-FUN-GU-JE. Celosvetové združenie žiakov-poškolákov vypracovalo unikátne veľdielo ZO-ZNAM VŠETKÝCH VÝHOVORIEK NA KAŽDÚ PRÍLEŽITOSŤ. Pretože veľdielo má 1 354 strán a obsahuje 13 540 výhovoriek, vyberáme z neho iba nepatrnú časť. Je z oddielu Výhovorky pri neskorom príchode do školy.

Na otázku učiteľa, prečo si prišiel neskoro do školy, možno odpovedať napríklad takto:

— Lebo cez križovatku prechádzala žltá ponorka a všetci ľudia vrátane žiakov museli

— lebo som bol u lekára, ale v ordinácii bol jeden Bacil, ktorý mal horúčku z acylpirínu, a tak sme museli čakať, kým ho nevyšetria;
— lebo zo záhrady nášho suseda utiekol sadrový trpaslík, vliezol do telefónnej búdky a začal chrúmať slúchadlo;
— lebo na našej ulici natáčali štvrtý diel filmu Winnetou a mňa zdrapili, aby som hral indiánskeho chlapca;
— lebo som stretol súdruha inšpektora a chvíľu trvalo, kým sa vysvetlilo, že to nie je školský inšpektor, ale inšpektor Colombo;
— lebo...

Pardón, trochu meškáme...

Pardón, trochu meškáme.
Vždy sme presní, dneska nie.
Dlho nešiel autobus.
Vodič jedol a pil džús.
Trolejbusy bez palíc
nechodili. Zase nič.
Električkám vypli prúd.
Naša milá škola, smúť!
Chýbali vraj koľaje.
A ďaleko škola je.
Ale už sme zase tu.
Škola, boj sa náletu!
Presní ako na koni.
A teraz nech zazvoní...

Vymýšľači výhovoriek

Vymýšľači výhovoriek,
základ všetkých škôl a školiek,
vedia presne,
expresne
vymyslieť si, prečo prišli nepresne.

Výrobcovia výhovoriek
veria: skončí sa to dobre,
bez strachu a hororov
vymyslia si, prečo prišli neskoro.

Výhovorka býva horká, hovorí jedno ľudové príslovie. Vidieť, že vzniklo ešte v dobách zaostalých, keď žiaci nechodievali do školy tak často ako dnes, a preto nemuseli používať ani toľko výhovoriek ako vy. Nie výhovorka, ale chvíle bez výhovorky bývajú horké. A sladký je pocit, ktorý sa dostaví, keď vám váš učiteľ, riaditeľ, inšpektor, školník — na vašu výhovorku naletia a uveria vám.

Ale už musím končiť. Viete, práve v tejto chvíli sa mi pokazil písací stroj a ja už nemôžem ďalej písať. (Nie, nevyhováram sa, presvedčte sa sami, že je to pravda.)

Zdraví vás
Hevi,
školník v Škole po škole

V Juhoslávii žije asi 80 tisíc Slovákov. Majú tam svoje školy, noviny, časopisy i vydavateľstvo Obzor, ktoré vydáva knižky pre deti i pre dospelých. Jedným z časopisov pre deti sú Pionieri, s ktorým naše Slniečko má družbu. Dnes vám predkladáme staršie i novšie práce slovenských spisovateľov žijúcich v Juhoslávii, ktoré boli publikované v časopise Pionieri alebo knihách obľúbených prozaikov a básnikov.

Redakcia

Majster vodograf

TOMÁŠ ČELOVSKÝ

Mal som krásny fotoaparát. Namiesto filmu dávala sa doň voda a každý, kto čakal, že vyletí vtáčik, neobišiel nasucho: pokropil ho tekutý vodový film, a kým sa z prekvapenia spamätal, fotograf sa vyparil. Tú vodu som občas voňavkoval maminou francúzskou voňavkou, najmä keď som fotil dievčatá.

Mal som krásny fotoaparát, ale dokopy iba tri dni. Prečo dnes už nemám túto krásnu vecičku? Na vine sú hostia, ktorí k nám prišli — doktor, učiteľ a ich manželky. Keď sa pekne pousádzali, ja som ich všetkých tak skupinovo vyvodografoval. Vtedy mi otec dal zaucho a aparát mi zobral. Mama, ktorá sa ma vždy pred otcom zastávala, tentoraz nepovedala ani ň. Chcel som preto odísť do sveta, ale zdržala ma Nataša.

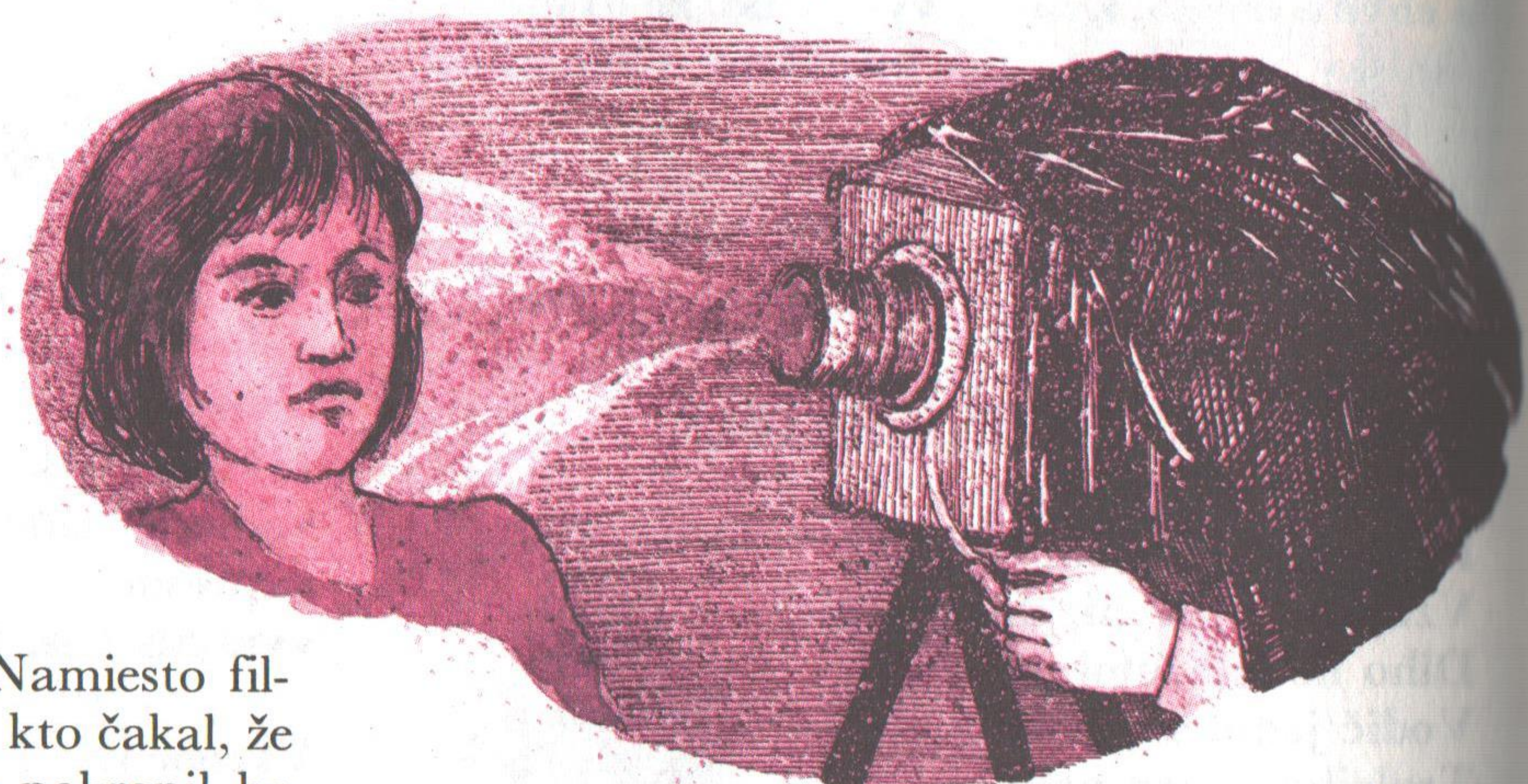
„Nechod' do sveta,“ povedala mi. „Môžeš zablúdiť. Počkaj tu na mňa. Voľačo ti prinesiem.“

O chvíľu sa Nataša vrátila s čiernym puzdrom. Bol v ňom fotoaparát.

„Naozajstný?“ opýtal som sa.

„Pravdaže. A je v ňom naozajstný film.“

Bol to naozaj pravý fotoaparát, ale pritom bol akýsi divný. Ten, koho som vyfotografo-

val, sa na fotografiu vôbec nepoznal. Napríklad Vladovi na obrázku chýbalo pol hlavy.

„To nie som ja, ja mám hlavu celú,“ povedal Vlado.

Vesna zívla, práve keď som cvakol, a keď sa uvidela na obrázku, povedala:

„Majstre, to štrbavé dievča nepoznám. Vezmite si obrázok späť!“

Jano si na obrázku špára v nose, a on vraj také niečo nerobieva. Pes Jojo sa tiež k sebe nechcel priznať, no len čo som mu obrátil chrbát, fotku jednoducho zjedol.

Nakoniec Nataša vyfotila mňa. Poriadne som sa prekvapil, keď som videl, že aj na tom obrázku bolo niečo iné. Malo to veľké uši, šticu ako hniezdo a pehavý nos. A navyše, malo to na sebe moje tričko a moje nohavice. Ale ja som to určite nebol. Ak mi neveríte, opýtajte sa mojej starej mamy. Ona vám potvrdí, že jej vnuk je najkrajší spomedzi všetkých vnukov.

Ideme chytať hviezdy

VIERA BENKOVÁ

V nedeľu sme sedeli u susedov na dvore. Pod vysokým dubom. Bol večer.

„Jožko, poď, ideme chytať hviezdy!“ odrazu z ničoho nič povedala Eva.

„Čo táraš! Aké hviezdy?“

„Poď, ukážem ti ich. Neve-
ríš?“ naliehala Eva.

Bol som zvedavý. Čo má vlastne za lubom? Nedávno sme ja a Havo museli voziť na vozíčku jej bábiku cez hustý les, to ako domov, do našej chalupy. Keď narastiem, vezmem si ju za ženu a budeme bývať v lese.

Eva vymýšľa samé hlúposti. Raz si vymyslela, že Havo a Čuvaj budú naše kone, vezmeme vozík, zapriahneme ich a povezieme sa... Eva stále sníva, stále vymýšľa. Ale aké hviezdy chce chytať, to som skutočne zvedavý.

„A kde chytáš tie hviezdy? Či ti padajú z neba?“

„Ach, vidieť, že si chalan! Nevieš vymýšľať a snívať? To sú skutočné hviezdy.“

Viedla ma cez hustý les, nad ktorým svietilo nebo posypané hviezdami. V kríkoch spala noc.

Prišli sme na poľanu okruženú burinou, krovím a krpátymi jedlami. Boli ako batôžky, ktoré si vzala stará mať, keď sa vybrala do sveta na vandrovku.

Stáli sme a čakali.

„Poď, uvidíš. Najprv si sadneme na tento peň,“ ťahala ma za ruku. Tu v lese, v noci, s jasnými vlasmi na čele zdala sa mi iná ako inokedy. Nie taká, ako keď stále niečo vymýšľa a vypytuje sa... Odrazu vyskočila a rozbehla sa.

„Hviezda, hviezdica, sadni mi na líčka!“ volala a utekala za dávkami svetielkami, letiacimi hviezdčkami.

Hviezdčky si sadali do trávy, alebo sa tratili v kríkoch.

„Také ty chytáš hviezdčky?“ usmial som sa.

„Neposmievaj sa mi,“ začala sa hnevať.

„Sú to hviezdčky. Poďme, chytíme si ich...“

Bežali sme spolu za svätajánskymi muškami, Evičkinými hviezdčkami, ktoré leteli a blikli zelenkavým svitom, mihali sa nám pred očami a mizli v tráve. Noc bola tajomná a krásna.

Odrazu sme počuli v diaľke hlasy. To nás volali naši na večeru, a nás nebolo. Boli sme v čarovnej krajine detstva, chytali sme si svoje hviezdčky...

Brezy šumeli. Cez ich drobné listy prebehol vánok a zašumel. Potom stíchol v lese. Jedle zavzdychali, zaševlili, nahli sa

k sebe a nastala ešte väčšia tma. „Eva, Jožko! Ach, kam sa tie detiská stratili? Aby ich človek hľadal lampášom,“ zlostila sa moja mama.

„Pozri aké krásne lampášiky,“ pošepol som Evke a na dlaň som jej položil svätajánsku mušku.

„Vidím, na konci chvostíka majú lampášik,“ usmiala sa Evka.

Hrali sme sa. Lampášiky svietili a my sme obdivovali ich hru.

Tej noci sa mi snivalo, že kráčam akousi čudnou krajinou, potom, že sa veziem v kočiari, do ktorého sú zapriahnuté jele-
ne. Vybral som sa hľadať princeznú Evu.

Pravdivá pravda o vernosti

MICHAL BABINKA

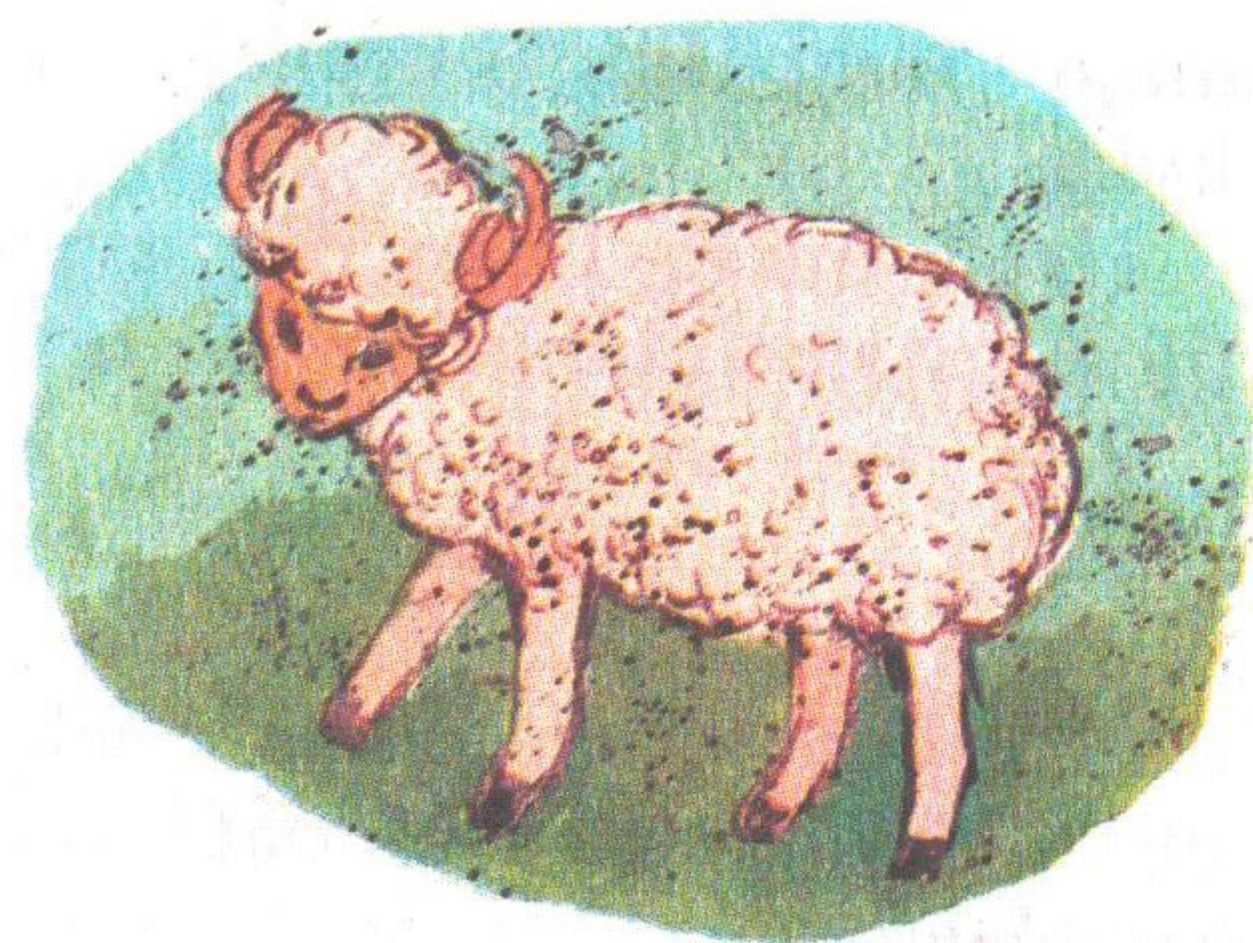
Všetci sa prekvapili,
až ohúrení boli,
keď sa baranec Barko
pobral do školy...

Prvá otázka bola:
načo je baranom škola?
Či barance i tak múdre nie sú,
keď všetky vedomosti
na rohoch nesú?

A pravda inšia bola:
Barka nezaujíma škola.
Barka nezaujíma ani knižka:
jemu je len ľúto
pastierika Miška.

Lebo pastierik Miško
musí do školy.
Hm. Taká nepravosť-krivda
aj Barka bolí:
s kýmže sa bude hrať?!

Ach, Miško, vráť sa, vráť!

Malý Vlado, veľký Vlado

ZOROSLAV JESENSKÝ

Otec a Vlado sa vracali autom z Nového Sadu. Boli Vladovi kúpiť počítač. Chlapec bude mať desať rokov a vážne sa začína zaujímať o elektroniku. Bolo sychravé novembrové poludnie. Mrholilo.

Na konci Nového Sadu smerom k Rumenke, hneď za nadjazdom, stálo smiešne oblečené dievča. Malo na sebe veľký kabát z hrubej látky, na nohách veľké čižmy. V jednej ruke držalo ošúchanú školskú tašku, druhú dvíhalo do výšky ramien. Vo veľkom rukáve ruku vlastne ani nebolo vidieť.

Vlado sa náhle vzpriamil, pritlačil si tvár ku sklu.

„Ocko, zastav! Vezmime to dievča do auta!“ zvolal.

Otec sa ani nepohol.

„To dievča je cigánka. Býva neďaleko, v sídlisku Bangla-deš,“ povedal otec tvrdo a nezastavil.

Emu

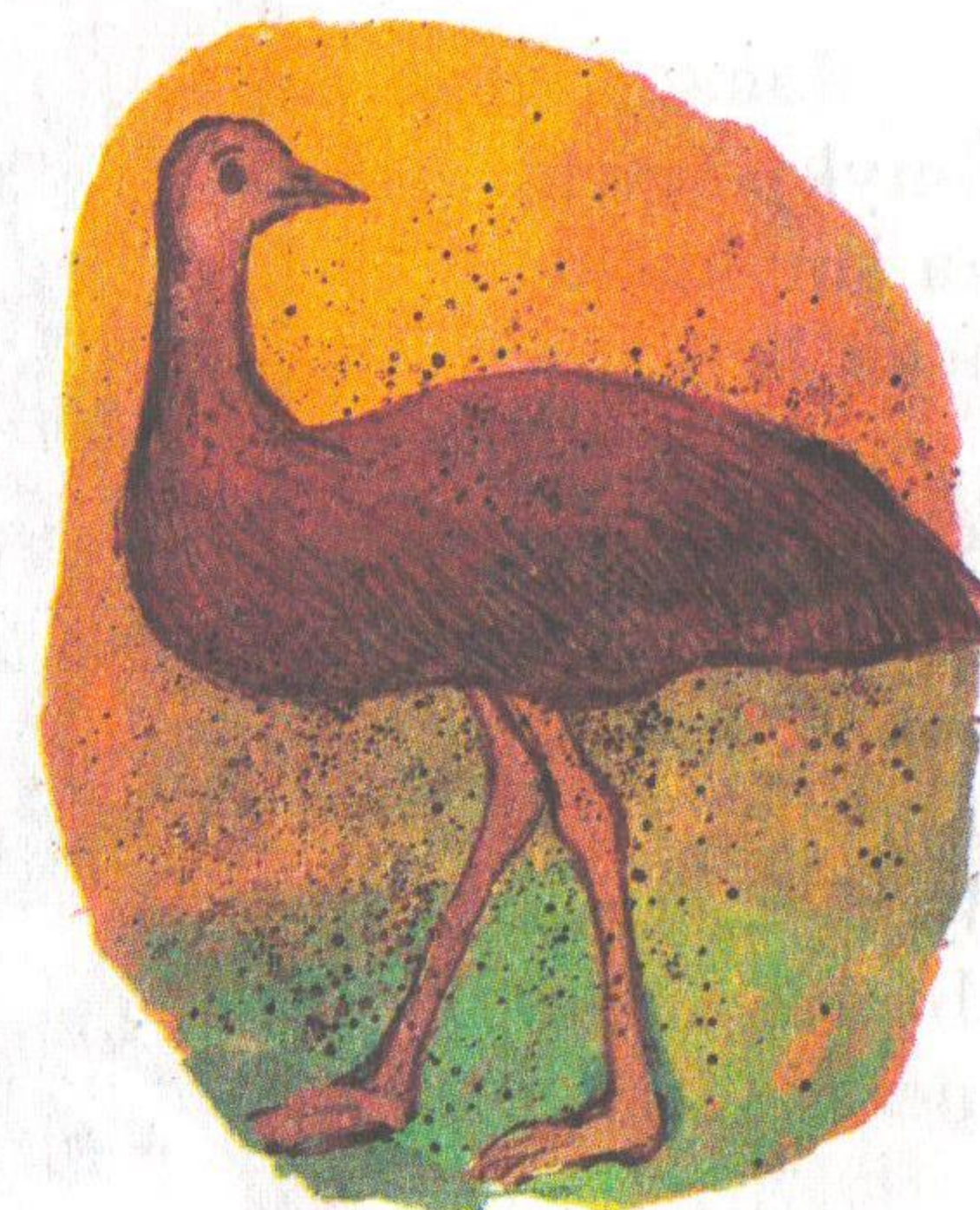
MIROSLAV DEMÁK

Na chodúloch nasadená
operená kôpka sena.

Krk má ako ruka hrubý.
Nečviriká — skôr však trúbi.

Vták obrovský ako teľa,
hlások v mene nemá veľa.

Ludia boli skúpi k nemu,
nazvali ho krátko — emu.

Koala

Ak na strome vôbec nič
nevidíš,

to znamená, že si hore
našla skrýš
koala.

Aby ju nerušil dáky
trubiroh,
nehybne visí
v konároch.

Dobre sa
schovala

„Zastav! Veď je mokrá! Ide do školy, vráťme sa!“ volal Vlado, hoci už boli ďaleko.

„Počuj, Vladko, to dievča je určite špinavé. Nebudeme to riskovať,“ ozval sa znovu otec, teraz už dôraznejším hlasom.

„Nech je! Aký je rozdiel medzi špinavými a čistými ľuďmi.“

„Veľký. Čistí ľudia sú kultúrnejší, dbajú si o zdravie, riadne sa kúpu...“

„Možno sa nemá, kde okúpať. A ako vôbec vieš, že je špinavá? Aj ja som často špinavý, či vtedy to nie som ja, ale niekto iný? A keď sa umyjem, potom som to znovu ja?“

Otec neodpovedal. Auto uháňalo ďalej, dievča sa im stratilo z dohľadu. Dážď zosilnel, stierače sotva stačili stierať vodu.

Po mnohých rokoch Vlado jedného dňa znovu prechádzal tou istou cestou. Bol už dospelý, mal vlastnú rodinu, teraz on riadil auto a vedľa neho si hovel jeho šesťročná dcéra Elizabeta, tak ako si voľakedy on hovel vedľa svojho otca. Bol január, teplota klesla na pätnásť pod nulou, severák rezal do kostí.

Na tom istom mieste, hneď za nadjazdom, kde on, Vlado, voľakedy dávno videl dievčatko vo veľkom kabáte a kde prosil otca, aby ho zobrali do auta, Elizabeta odrazu poskočila na sedadle, pritlačila si tvár k oknu a zvolala:

„Ocko, zastav! Nejaký chlapec na nás kýva! Ide do školy, je mu zima!“

Vlado pozrel do spätného zrkadla a videl, že pri ceste stojí slabo oblečený chlapec, že jednou rukou zvierá starú školskú aktovku, že druhú dvíha do výšky ramena, že je schúlený, že má ruky fialové od chladu... Všetko videl — a pridal plyn.

„Ten chlapec je špinavý, Lízočka. Nebudeme riskovať,“ povedal a zapol kúrenie na maximum.

Z reproduktorov doliehala hudba, Vlado si jednou rukou uvoľňoval kravatu, lebo v aute začínalo byť horúco — musel tak kúriť kvôli Lízočke. Lízočka tíško plakala.

Vonku aj ďalej bolo pätnásť pod nulou, aj ďalej dul severák, aj ďalej rezal do kostí...

Prípad s cumlíkom

PAVEL MUČAJI

Paľko je maličký, ale zato má už veľké skúsenosti. Vie, aký zlý je vlk, pozná rozprávky Tri prasiatka, O Červenej čiapočke, O Popoluške, O troch muzikantoch...

Vie spievať aj pesničky. Napríklad Išla Marína, Stojí vojak na varte... Ale najradšej má My sme smelí vojaci. Má svojho koníčka, loptu, obrázkové knihy a — cumlík. Ten má najradšej. Nikdy sa s ním nelúči. S ním aj spí. Pretože Paľko je už taký rozumný, mamička mu tú dobrotu už niekoľko ráz chcela vziať.

Povedala:

„To nie je dobré.“

Povedala:

„Spadneš a vybiješ si zuby!“

Povedala:

„Si veľký a to je hanba!“

Ale Paľko si ho nedá. Vždy si ho bráni. Ak nie inak, tak plačom.

Až raz v noci cumlík zmizol a viac ho nebolo.

Ráno síce Paľko plakal, ale mamička mu vysvetlila, že cumlík odniesol vlk. Paľko protestoval, odmietal takú možnosť, ale predsa sa len spýtal:

„To ten, ktorý zjedol Červenú čiapočku?“

„Ten.“

„Ten, čo prasiatkam porúcal domček?“

„Ten,“ odvetila mama.

Viac už neplakal, iba sa vyhrážal:

„No počkaj, vlk.“

Bola jar. Mamička pracovala na hriadkach v záhrade

a Paľko sa hral vedľa nej. Ako tak hrabličkami kyprila zem, odrazu zo zeme vyskočilo čosi okrúhle, čosi ružové. Ako koliesko.

Cumlík!

Paľko si ho hneď poznal. Tlieskal ručičkami a volal:

„Mamička, umy mi ho!“

Umyli ho v záhrade pod studňou.

Paľko mal veľkú radosť.

Mamička mu vysvetlila, že cumlík tu akiste stratil ten vlk, keď utekal s ním do hory.

Cumlík si už Paľko do úst nevložil, ani s ním nešiel spať.

Dal ho bábike.

Je už veľký.

Zajkove nové nohavičky

JURAJ TUŠIAK

Dostal zajko od mamičky celkom nové nohavičky.

Zaraz bežal na úvrate vyskúšať tie nové gate.

Behal potom po strniskách, poza kriky, po pastviskách.

Ale večer — spoza dveri pozrel kradmo ku materi

a na nových nohavičkách boli štyri veľké diery.

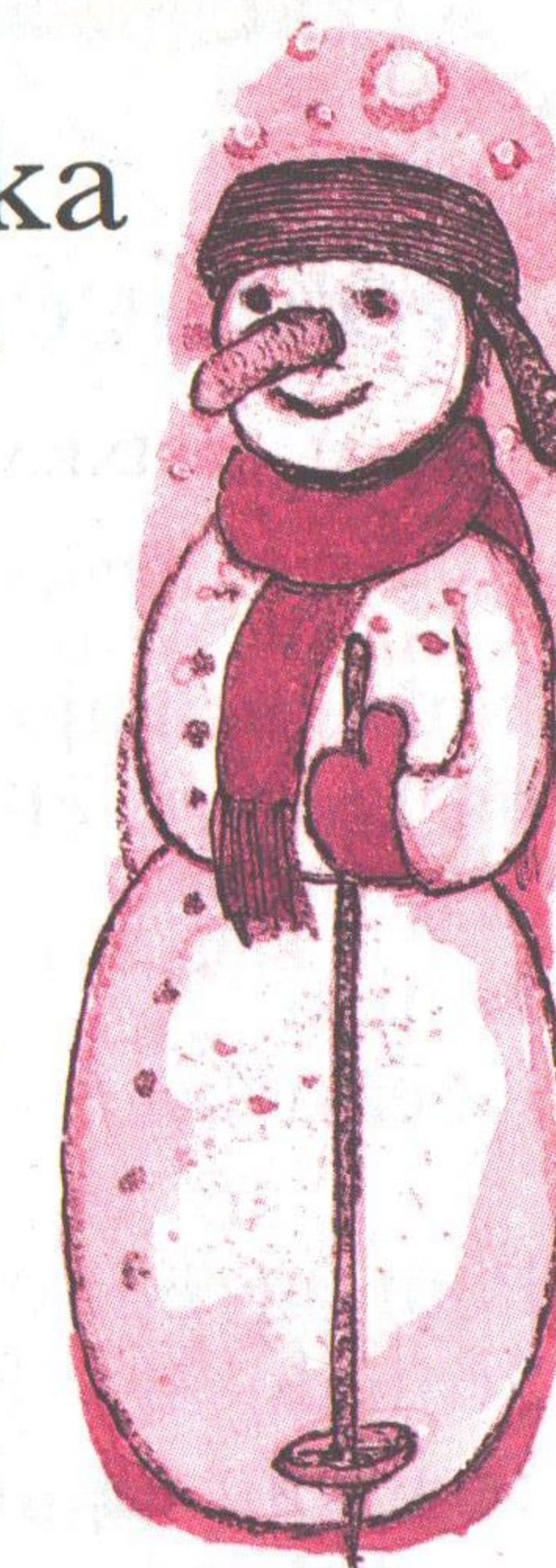
Skrývačka

ANNA MAJEROVÁ

Bolo leto, už ho nieto. Prišla zima. To je práma!

Hmla sa valí spoza skaly, vietor fučí, hora skučí a sneh padá, čipky spriada.

A snehuliak? Kde je, kde je? Skryl sa deťom pod záveje.

Šmyky- kriky

JURAJ TUŠIAK

Šmyky-šmyk, na šmýkačke poza kriky.

Kriky-kriky, kotrmelec ponad kriky.

Bum a bom, zbúrali sme snežný dom.

Vresk a zhon, zviezli sme sa násypom.

Bum a tresk! Oči reže snežný lesk.

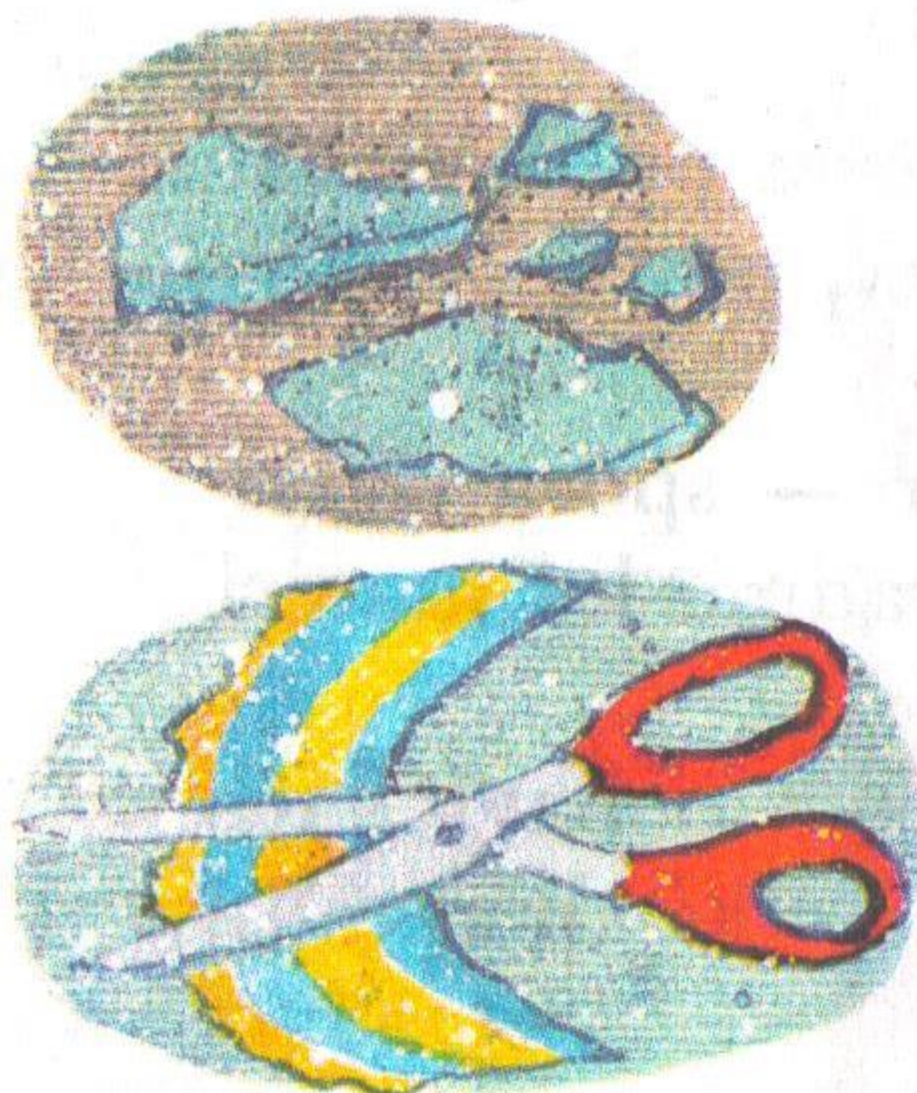
Aký liek? Vyskočíš a prekotíš sa. No a? Nech!

Pra-pra sklo

MIROSLAV DEMÁK

Mali PRAľudia
PRAsklo?
Mali, ale im
prasklo!

Nožnice

MICHAL BABINKA

Nožnice majú nohy,
na ktorých chodia
ako hračky.
Lenivo.
Poležiačky.

Podivné nohy!
Strihajú ako zajkove uši.
Strihajú, ako sa svedčí a slušičia
šmyk-šmyk-šmyky
na parádne šatstvo.

Pre bábiky.

Mamin hlas

PAVEL GRŇA

Zo všetkých najkrajší je mamin hlas. Akoby ma hladkal od malička.

Ja som rástol, moje kroky silneli, a mamin hlas slabol. Ak som sa vracal z mesta domov, a ona doma nebola, už som nemohol podľa jej hlasu zistiť, u ktorých susedov je. Musel som vojsť do dvora a spýtať sa, či nevedia, kam odišla moja mama. A ona bola práve tam. Hneď povedala:

„Ach, veď som sa práve poberala. Vedela som, že si to ty, poznala som ťa po kroku.“

Keď som sa vracal z vojenčiny, chcel som ju prekvapiť: ne napísal som jej, kedy prídem. Vybehla od susedov. Povedala: „Poznám ten krok, to sa vra-
cia môj syn.“

A tak vždy. Poznala ma po kroku, keď som ju neskoršie šiel navštíviť.

Hlas jej slabol. Slabol zvonivý hlas mojej mamy.

Nedávno veľmi ochorela. Dlhú ležala v nemocnici. Ležala v bezvedomí, ale ja som vedel, že vie, že som pri nej. V nemocnici bola dlho, celé leto. Slabučká, chorá. Operovali ju a po operácii do jej izby nikoho nepustili. Ani mňa. Prichádzal som pod jej nemocničné okno a tam som sa prechádzal. Istotne počula moje kroky, hoci pod oknom bola tráva.

Po troch mesiacoch, toho dňa, keď mala ísť domov, čakal som ju v nemocničnej chodbe. Vošiel k nej lekár a povedal jej:

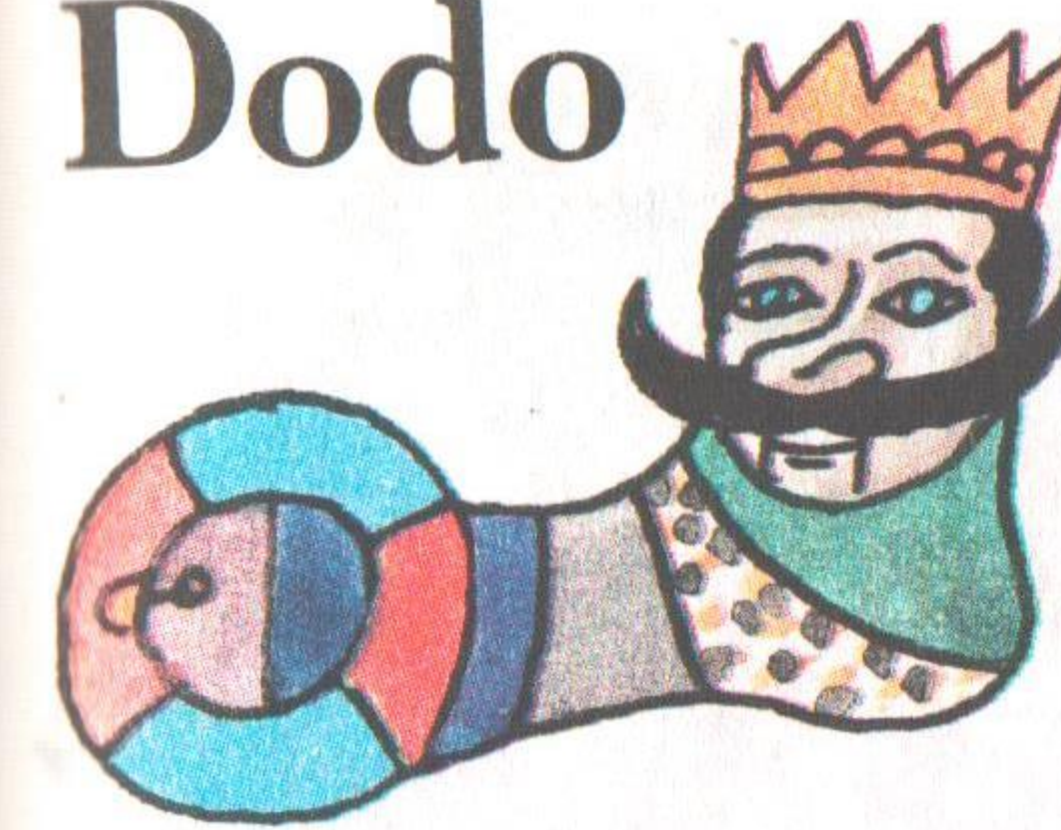
„Schystajte sa, pôjdete domov, syn prišiel po vás.“

„Viem, počula som jeho kroky,“ povedala a jej hlas akoby znovu nadobudol niekdajšiu zvonivú krásu.

Odstúpil som odo dverí, ktorými vošiel lekár, aby ma hneď nevidela. Aby nevidela slzy v mojich očiach.

Dodo Krátka Ponožka

PETER BERO

Kto poradí Pipinovi

Niečo sa mihlo vzduchom, ozvalo sa bác! A pod stromom stál Dodo Krátka Ponožka: „Čau!“ pozdravil Tomáša.

„To je čo za pozdrav?“ čudoval sa Tomáš.

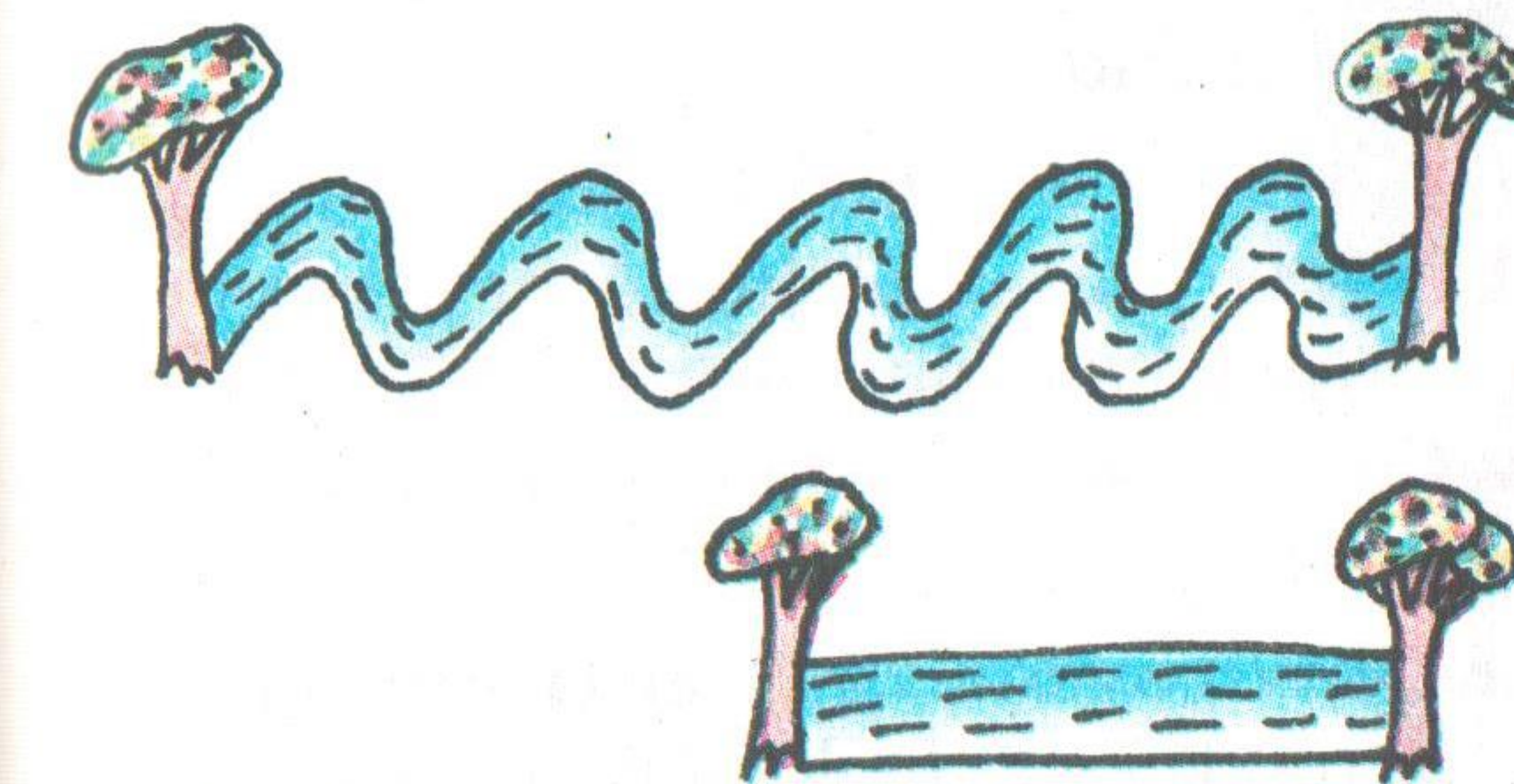
„Krátky,“ povedal Dodo. „O jedno písmeno kratší ako ahoj a dokonca o päť písmen kratší ako dobrý deň. Musíš si zvykať, lebo u Pipina je všetko krátke.“

U Pipina je všetko krátke a s Dodom je to všetko ľahké — stihol si uvedomiť Tomáš, ale nestihol sa už nič spýtať, pretože...

„Á, môj priateľ Krátka Ponožka,“ vítal Doda nejaký malý človek s korunou na hlave.

„Želám ti krátke deň, Pipin Krátky,“ odzdravil Dodo. „Ak dovoľíš, priviedol som svojho kamaráta Tomáša, aby si nám ukázal, čo nové sa ti podarilo v tvojom kráľovstve skratiť.“

„Pamätáš sa na rieku, ktorá tiekla mojou kráľovskou záhradou? Pozri, aká bola kľukatá!“ ukazoval Pipin obraz.

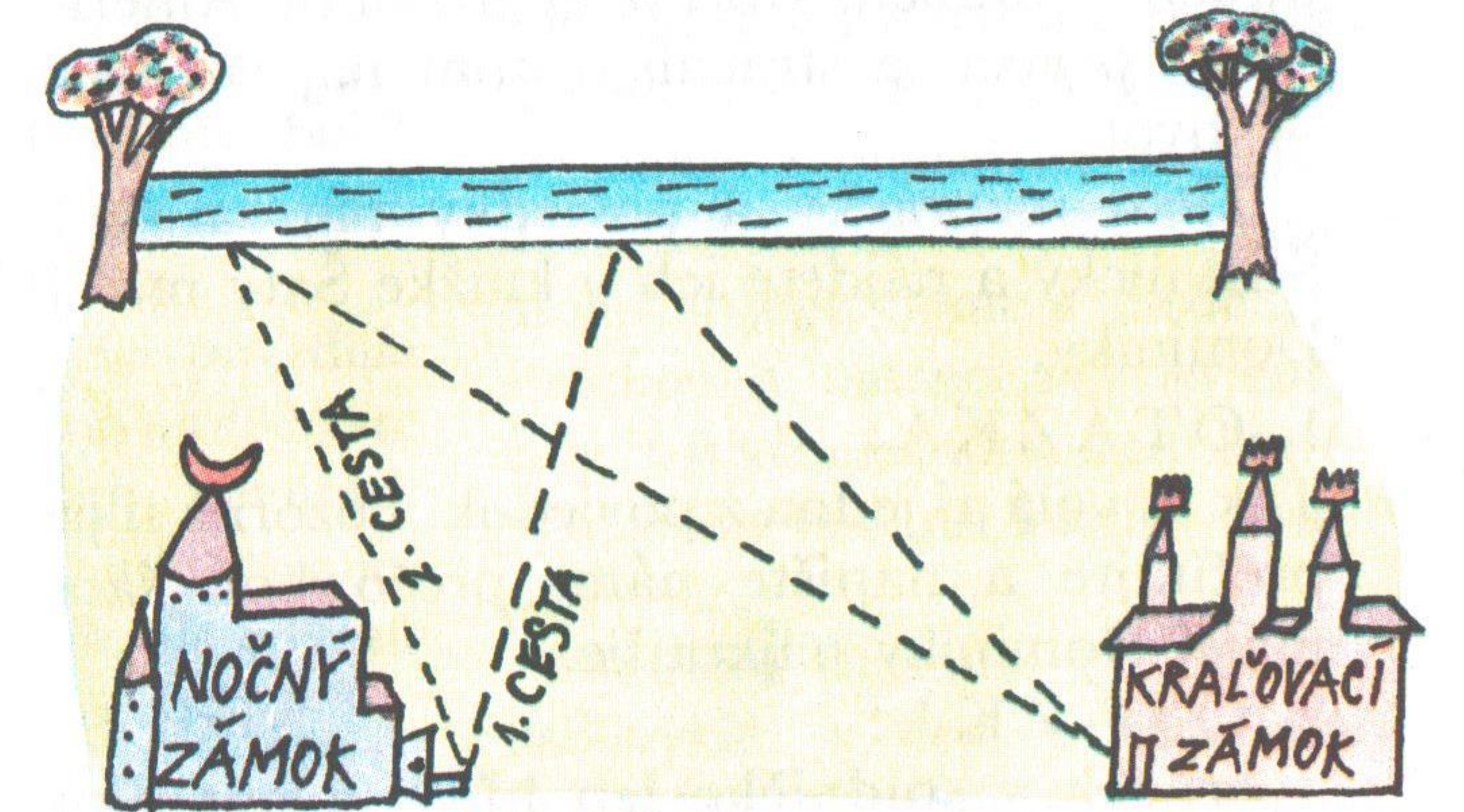

A takáto je teraz:

Až teraz Dodo Tomášovi všetko vysvetlil. Keď sa Pipin stal kráľom, ľudia si hneď všimli, že akosi málo narástol a začali ho volať Pipin Krátky. Keď krátke, tak krátke, povedal si Pipin. Ale prečo len ja? A nariadil, že všetko v jeho kráľovstve musí byť krátke. Odvtedy všetci chodili iba

v krátkych nohaviciach, nosili tričká s krátkymi rukávami, v kinách sa hrali iba krátke filmy, v školách sa skrátilo vyučovanie a žiaci dostávali len krátke domáce úlohy.

„A preto aj rieka teraz tečie najkratšou cestou, nie zákrutami,“ dodal kráľ Pipin Krátky. „Mám s tým veľa starostí. Napríklad aj teraz. Každé ráno chodím zo svojho nočného zámku k rieke zaplávať si a odtiaľ priamo do kraľovacieho zámku, v ktorom celý deň kraľujem. A aby som dodržal svoj príkaz, musím chodiť najkratšou cestou. Lenže ktorá je to?“ Tu si ich skúšam kresliť a raz neviem, ktorá je správna.“

Tomáš s Dodom Pipinovi Krátkemu pomohli. Vedeli by ste mu pomôcť aj vy, deti? Ak áno, nakreslite Pipinovi Krátkemu do jeho plánu čo najkratšiu cestu od východu z nočného zámku k rieke a odtiaľ do vchodu kráľovského zámku. Cestu aj odmerajte a napíšte, aká je dlhá.

Vaše plány čakáme v Slniečku (Bratislava 815 19, Suvorovova 3). Piatim úspešným riešiteľom posielame pekné knihy.

Rozlúštenie zo 4. čísla: Aby snehový kráľ porazil svojho nepriateľa, potrebuje ešte 9 snehuľakov.

Knihu posielame: Žanete Mirgovej z Kežmarku; Máriovi Macejkovi z Bzniec pod Javorinou; žiakom IV. B zo ZŠ na Nám. SNP v Hliníku nad Hronom; žiakom 3. roč. ZŠ v Popudinských Močidlanoch a Michalovi Hruzovi z Martina.

ILUSTRUJE ONDREJ ZIMKA

Veľká literárna súťaž

Február nás pozdravil sirénami a červenými komínmi a my sme si zrazu spomenuli na rozprávky o kováčoch, robotníkoch a o chudobných deťoch, ktoré sa pred mnohými rokmi museli trápiť pre kúsok chleba, pre strechu nad hlavou a pre pravdivé slovo. Dočítali sme sa v nich o neobyčajnej písanke z brezovej kôry, o spravodlivých husliach cigánskeho taviča Bandyho, o murároch-beťároch, o ľuďoch, ktorí odchádzali do Ameriky za prácou a strácali pritom najcennejšie — život.

Tieto rozprávky a poviedky napísal Ján Štiavnický a nájdete ich v knižke Šaty malej Dominiky.

1. OTÁZKA:

Tak sa volá aj jedna z poviedok. Pozorne si ju prečítajte a napíšte nám, prečo boli šaty malej Dominiky najkrajšie.

2. OTÁZKA:

Srnček v studničke len hľadá a papuľku otvára.

„Tak ideš, alebo nie?“ vábi Parožtek kamaráta, ale ten nič. Parožteka prešla trpezlivosť. Odrazu mu od jedu vyplazil jazyk. A čuduj sa svete! Ten v studničke ani chvíľu nerozmýšľal. V tom samom okamihu vyplazil jazyk aj on. A ešte aký jazyčisko!

To už srnčeka Parožteka celkom nahnevalo.

Z akej knihy je úryvok a kto ju napísal?

3. OTÁZKA:

Včera sme mali v redakcii malý zverinec. Zišli sa u nás veselé zvieratka, baran Bé, bračekovia mravčekovia, ježko Jožko, krtko Rudko a jedno malé kuriatko. A to ešte nebolo všetko. Odrazu sa u nás objavili štvornohé rozprávky, krochajúca postieľka a jeden neobyčajný poľovník. To len bol zmätok! A viete, koho sme si pozvali na

pomoc? Básnika a prozaika, ktorý ich všetky vymyslel. Viete už, kto urobil v našom zverinci poriadok?

4. OTÁZKA:

Ak poznáte Manuitov dar, Rozprávky z nefritových hôr a Tuleniu princeznú, iste si spomeniete na tajomné obrázky plné rastlín a stromov, na indiánov, princeznú a čarodejníkov, ktorých šaty zdobené záhadnými ornamentmi lákajú a pozývajú do rozprávky. Ak chcete odhaliť tajomstvo usmievavej priadky a odvážneho červeného koníka, musíte si ešte vyhľadať knižku Janko Gondášik a zlatá pani. Všetky knižky ilustrovala maliarka, ktorá získala na Bienále ilustrácií v Bratislave Zlaté jablčko a mnoho ďalších ocenení. Jej obrázky pravidelne krásia naše Slniečko, a tak pre vás určite nebude ťažké uhádnuť jej meno.

Do zberovania o pekné knižné ceny zaradíme každého súťažiaceho, ktorý odpovie správne aspoň na dve otázky. Odpovede nám pošlite na korešpondenčných lístkoch do konca februára.

Správne odpovede zo 4. čísla Slniečka: 1. zelená a modrá; 2. Dubkáčik a Budkáčik, Jozef Cíger Hronský, 3. Zakliata hora, 4. Albín Brunovský.

Knihu dostávajú títo výhercovia: Katarína Janotiková, Prievdza; žiaci 4. ročníka ZŠ Koprivnica; Ladislav Sill zo ZŠ Hubeného v Bratislave; žiaci 3. roč. ZŠ slov. Diakovce; Ján Nádaský z Dolnej Krupej.

NÁLEZ NA DRAPÍRE

JOZEF REPKO

ŠIESTA ČASŤ

Stalo sa v predchádzajúcej kapitole:

Poručík Petík s horárom Halinom, archeologičkou a jej budúcim manželom prišli k jame na vrcholci Drapíra neskoro. Namiesto kužela zostal na dne len mŕtvy srnček.

Mierová dohoda?

Zvonec sa mi tak dlho zavrtával do uší, až som vyšla na dvor. Skoro ma odfúklo od prekvapenia.

Pri bráne postávali dvaja debiši.

Do horárne ich nevpustím, ani keby si pol dňa súchali podrážky na rohožke. Presne tak som im to povedala.

„Neblázni, Petra!“ zaskučal Mišo Dojčan. „Ide o smrteľne vážnu vec. Vieme, že Tomáš s Markom sú doma.“

Jeho veliteľ a najväčší debiš v Poddrapíre Tóno Macháč nasilu zazíval.

„Nám to môže byť fuk, ale prišli sme ako kamoši.“

Keď som sa asi po hodine prebrala z omráčenia, rozhodla som sa zájsť do chlapčenskej izby a prehovoriť dvojčatá, aby sa s nepriateľmi predsa len dali do reči. Za láskavosť sa mi odplatili — po chalansky. Len čo budúci piatáci vošli, Macháč sa nafúkol:

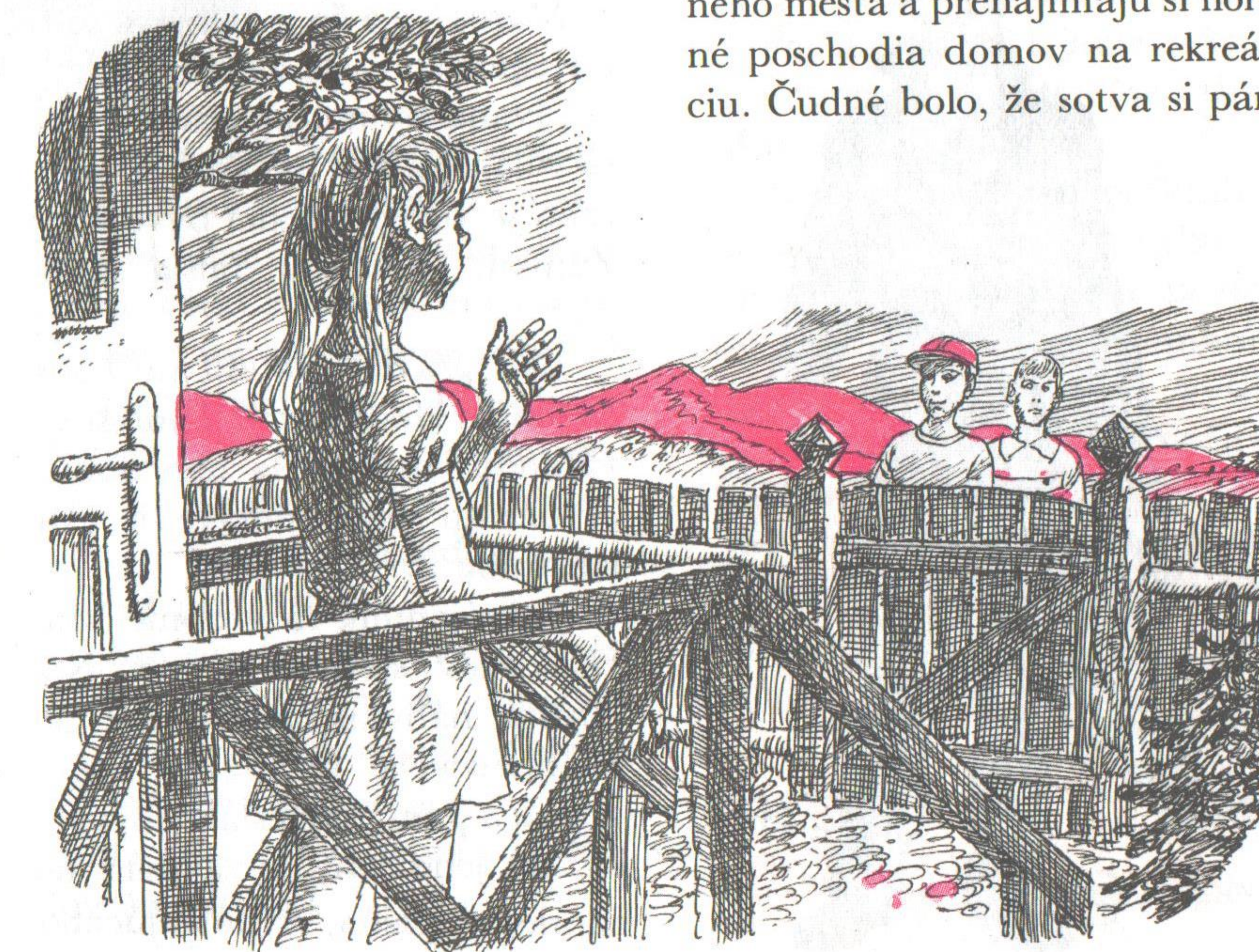
„Zhovárame sa len medzi štyrmi očami, jasné?“

„Medzi ôsmimi,“ upresnil Doj-

čan. „Babské by len prekážali.“

Myslíte si, že sa ma dvojčatá zastali? Ani pohľadom!

Dobre, Halinovci, povedala som si, len im rozprávajte, čo ste videli v kamennej pevnosti. Onedlho sa vám nebudú vysmievať iba v Poddrapíre, ale odvezú vás rovno medzi bláznov.

Debiši sa spočiatku ošivali a tvárili sa, že naozaj im na ničom nezáleží.

„Vysypte, čo chcete, alebo odpáľte ako Petra!“ povedal Tomáš.

„Lebo môžete vyfasovať,“ doložil Marek.

Tóno Macháč je obávaný bitkár. Zaťal päsť a povedal, že sa netrmácali cez dlhé Líščie lúky len preto, aby ukázali Halinovcom, kto je silnejší.

Za Tónovým tatkom, murárskym majstrom Macháčom, prišiel vraj neznámy muž v tmavom, na horúce leto neobyčajne teplom plášti. Predstavil sa ako archeológ a položil na stôl dve päťstokorunáčky. Žiadal, aby mohol v jeho dome s medenou strechou a múrmi z vyleštenej žuly bývať niekoľko dní, ktoré využije na výskum lokality Drapír.

Na tom navonok nie je nič neobvyklé. V lete prichádzajú do Poddrapíra rodiny až z hlavného mesta a prenajímajú si horné poschodia domov na rekreáciu. Čudné bolo, že sotva si pán

archeológ vybalil kufor a rozhodol sa vyjsť na prvú prechádzku, stretol sa v hale s budúcim piatakom. Tóno slušne pozdravil a mienil sa stratiť, aby ho tatko neposlal nakosiť trávu pre zajace.

„Váš syn?“ zaujímal sa nový podnájomník.

„Jediný, zato za troch,“ pochválil sa ujo Macháč.

Neznámy sa viac nespytoval, no Tónovi neušlo, ako čudne si ho premeral. Trochu sa zarazil a spytoval si svedomie, ktorému automobilistovi, parkujúcemu pred kultúrnym domom, prešiel koruňou po karosérii. To využil tatko a spomenul si na zajace.

Pri ceste rastie šťavnatá chutná tráva. Budúci piatok mal jej po hodine za plný kôš. A — div ho nezabudol na okraji vozovky. Zazrel totiž, ako archeológ postáva pri susednom plote a spovedá Fera Martiša.

„Uhádnite, na koho sa pýtal?“ skočil Tóno Mišovi do reči.

Marek ľahostajne pohodil plec.

„Predsa na vás!“ nevydržal Mišo Dojčan.

Marek sa neskoršie priznal, že v tej chvíli ani nevedel, ako sa volá. A to bolo dobre, lebo nemohli iné, len pozorne počúvať Tóna Macháča, ktorý pokračoval:

„Okrem toho, že je nafúkaný a zádrapčivý, je aj zvedavý ako tetka Čelková. Aj Ferovi Martišovi boli podozrivé tie otázky: prečo sa zaujíma o ‚dvoch chlapcov s plavými šticami a dlhými nohami?‘ Prečo nevyklopí na rovinu, že chce vedieť niečo o tých ‚šibnutých z horárne?‘“

„Povedal mu o nás?“ nevydržal Tomáš.

„Si zdravý? Povedal, že tu takých niet.“

„Možno ho poslala archeologička zo Zrnova,“ mienil Tomáš.

Marek — o čo je slabší, o to je dôvtipnejší — až zavzdychal:

„Ivana by mu prezradila, ako sa voláme a kde bývame! Okrem toho je vedec a vedci bývajú na Zámku. Je v tom ďalšia záhada.“

„No práve!“ potešil sa Tóno Macháč. Hodil sa na Tomášovu váľandu, správal sa ako doma. „Ibaže to najzaujímavejšie ešte len príde...“

Podnájomník sa v dome Macháčovcov správal čudne. Nechválil nábytok ani obraz od akademického maliara, ktorý domáca pani preniesla z obývačky do jeho izby a zavesila ho namiesto jeleňa, vypúšťajúceho

z nozdier paru. Stále sa číhavo obzeral okolo seba a prechádzal sa po dome.

A večer začal chodiť po dvore. Tam sa činil Tónov dedo, ktorý má už sedemdesiat rokov, a namiesto podriemkávania pred televízorom rúbalo drevo.

Mládenecký dedo sa preľakol. Naozaj preľakol, až mu z ruky vypadla sekera. Vyvaloval oči na čierneho „archeológa“. Potom sa pobral za synom a až vtedy sa dozvedel, že v dome býva akýsi hosť.

„Žeň ho, synku, hupkom stadiaľto, a kade ľahšie!“ zaprosil starký.

Murársky majster sa rozčúlil.

„Akože, otec? Hostá? Celá dedina si na nás bude ukazovať prstom.“

„Toho páňka poznám, akože sa volám Jakub Macháč. Videl som ho pred bezmála päťdesiatimi rokmi, keď som na Drapíre vykopal bronzové čačky. Nech hneď prídem o zdravý rozum, ak sa odvtedy voľajako zmenil, alebo mu na tvári pribudla čo len vrások! Pošli ho het, ak nechceš mať v dome nešťastie!“

Viac z deda nedostali, nečudo teda, že murársky majster neposlúchol. Zato dedovo varovanie počul Tóno a na um mu neprišlo nič múdrejšie, len sa zdôveril Mišovi Dojčanovi. Ten hneď dokázal, že nie je natoľko tupý ako ostatní spomedzi chamtivých hľadačov pokladov.

Nuž preto sú tu.

„Možno by sme vám niečo uverili, keby ste aj vy nám niečo,“ opatrne nadhodil Marek. Už predtým sa pohľadom dohodovoril s bratom: vytiahnuť z debišov čo najviac!

„My by sme, keby ste aj vy,“ opatrne povedal Tóno a Mišo doložil ako na lopate:

„Odložme vojnu na inokedy! Teraz ide o dôležitejšie veci.“

Netušil aké dôležité.

Tušiť začínal náš ocko — lesník Halina. Pri pochôdzke Horičkou ho upútal Azor. Slovenský kopov prestal veselo pobehovať v mladej bučine a snoriť po jazvečích brlohoch a začal sa mu túliť k čižmám. Akoby zrazu zavetnil nebezpečného dravca.

Vtedy ho ocko zazrel. Vysokého muža v tmavom plášti, kráčajúceho strmým svahom k starému hrabu. Spočiatku mu nevenoval väčšiu pozornosť. Podistým náhodný turista, ktorý si voľačo prečítal o hradisku a rozhodol sa obzrieť si kamenné valy a pozostatky veží. No upútal ho rázny, až obdivuhodne rytmický krok neznámeho. Krok výkonného stroja.

Muž bez povšimnutia minul hranolovité výčnelky strážnych veží a výrazný pôdorys bývalej svätyne a zamieril k jame, v ktorej doteraz nevysvetliteľne zahynul mladý srnček.

Ocko chlácholivo poškrabal Azora medzi ušami a vykročil tým smerom. Dával si pozor, aby zostával medzi stromami. Až keď neznámy zastal, vyšiel spoza hustej borovice a priložil si k očiam ďalekohľad.

Muž v čiernom plášti stál na vrcholci Drapíra a vystieral k oblohe ruky ako dve dlhé antény...

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE JOZEF CESNAK

O kamarátstve a otcovskom remeni

Rozhovor s prozaikom a dramatikom Petrom Ševčovičom

V literatúre pre deti ste debutovali knižkou *Tretinový chlapec*, ktorá už vyšla po druhý raz. Po nej nasledovala *Kamarátka pre nás dvoch*. Máte veľa kamarátok?

Prvou mojou veľkou kamarátkou bola a doteraz je moja mama. Keď som bol ešte chlapec, ako lekárka pracovala od rána do noci, no i tak si akýmsi zázrakom vždy našla čas zodpovedať moje zvedavé otázky a pochopiť moje nepredvídateľné laganstvá.

Druhou kamarátkou, ktorú by som nezamenil za inú, je moja manželka. Aj po tridsiatich rokoch života dokážeme si nielen porozumieť, ale aj spoločne objavovať nové a nové krásy sveta.

Tretou veľkou kamarátkou je moja dospelá dcéra. Keď bola vo veku, v ktorom chcela všetko vedieť, nehovoril som jej „na to máš ešte čas“, „to nie je pre teba“, „čo sa tak sprostó pýtaš“.

Deti očakávajú od dospelých úprimnosť a pravdivosť, aby sa naučili správne žiť. A my dospelí potrebujeme zas úprim-

nosť a pravdu detí, aby sme citovo neotupeli.

Úprimnosť, vzájomné pochopenie a múdra láska v rodinách je azda najväčším z vnútorných bohatstiev človeka.

*Okrem prózy píšete aj televízne hry. Pamätáte sa napríklad na *Futbalistu* či *Mamu pre Winnetoua*...*

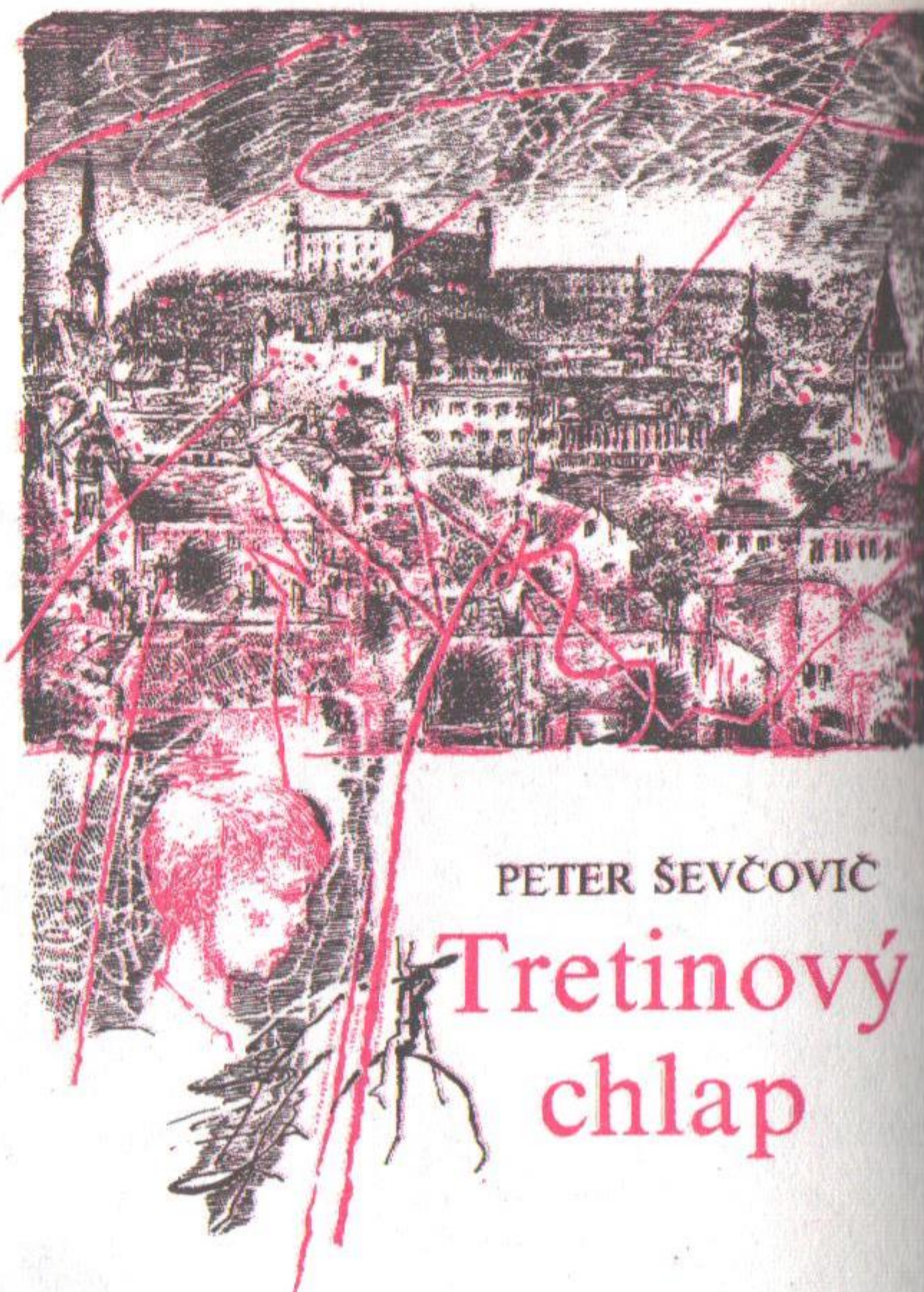
Na to sa pamätáte vy a zopár ďalších pamätníkov. Ibaže to sú rodičia dnešných detí, ba podaktorí nedečkavejší majú už aj vnúčatka.

*Pre staršie dievčatá ste napísali televízne hry *Dôsledne ukrývané dokumenty*, *Májový víkend* a *Prvé lásky*... Aká bola tá vaša prvá láska?*

Prvých lások máva človek viac, lebo každá z nich je iná a teda svojho druhu prvá. Ako prváčik som sa zamiloval do istej Evičky, sediacej v lavici predomnou. Všetlikde som kreslil srdce s jej monogramom. Napokon som jej namočil konček vrkoča do atramentu a ozdobil som srdcom aj jej blúzku. Hneď bolo po láske.

Avšak chlapec neobjavuje iba lásku k dievčatu.

Mladosť je najzvedavejšou časťou života. V tom čase objavujeme tajomstvá sveta a kľúči v nás láska k hudbe, k literatúre, k technike, vede. Láska k poznaniu a spoznávaniu je asi najprvotnejšia zo všetkých. Ani sto ľudských životov by nestačilo,

PETER ŠEVČOVIČ

Tretinový chlapec

aby človek spoznal všetko, čo je vo svete hodné poznania.

*V tomto roku vyjde váš román pre mládež *Maturita ako remeň*...*

Je to príbeh o útrapách dospievania v meniacich sa spoločenských podmienkach, ktoré nútia pätnásťročných rozmýšľať inakšie ako hocikedy predtým o školskom roku 1947/48.

Spomínate si na nejaký parádny výprask?

Otec ma najväčšmi zdral remeňom dňa 26. augusta 1945 za demoláciu strýkovej kuchyne, ku ktorej prišlo bezprostredne po chvíli, v ktorej som drôtom zviazal chvost strýkovho psa Bodra s chvostom susedovho kocúra Mikyho. Išlo o vedecký experiment.

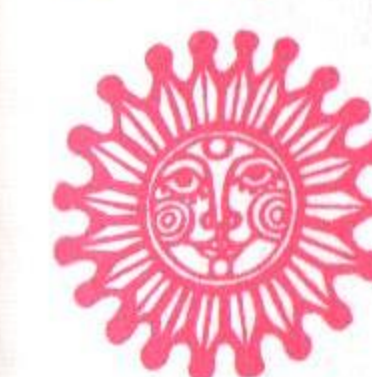
Až v dospelosti som pochopil, že našinec musí byť celý život pripravený na výprasky a kopance. Ujdú sa mu obyčajne za predčasne vyslovenú pravdu.

Rozhovor pripravila
NATAŠA PAVULAKOVÁ

Zápisník Slniečka

Do novembrového kola Veľkej literárnej súťaže nám prišlo 359 správnych a 17 nesprávnych odpovedí. Páčili sa nám listy, z ktorých na nás zasvietilo slniečko, kvietok alebo veselá postavička. Tešili sme sa však zo všetkých, pretože ste nám ukázali, že poznáte našich spisovateľov a ilustrátorov, že rady čítate, chodíte do knižnice.

A z ktorých miest nám prišlo najviac odpovedí? Z Prešova 54, z Kežmarku 41, z Prievidze 26, zo Senca 24, z Bánoviec nad Bebravou 20. Veľa pekných odpovedí prišlo aj z Martina, z Dolnej Krupy a z Hontianskych Nemiec.

Vyslovujeme im všetkým veľké slniečkárske poďakovanie.

Ešte by sme chceli upozorniť všetky deti, aby si odpovede písali samy. Vaše listky, i keď sú napísané kostrbato a s chybičkami, nás hrejú, lebo vieme, že sa s nimi potrápila vaša vlastná ruka. Listy, ktoré sú napísané rodičmi, nezaradíme do žrebovania.

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež.

Adresa redakcie: 815 19 Bratislava, Suverovova 3. Telefón 523 26.

Šéfredaktor Ján Turan, zástupca šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-tech-

Objavenie planéty Sabahara

Volám sa Soňa a moja sestra Jana. Sú prázdniny. Jana pôjde do tretej triedy a ja už do piatej. Ešte sme v Bratislave a nudíme sa. Tak sme si vymysleli, že objavíme nejakú planétu alebo hviezdu. Nasadli sme do rakety. Bolo tam veľmi teplo, najmä po odlete zo Zeme. Zrazu nastalo čudné hrkotanie, niekde sme pristáli. Planétu, na ktorej sme pristáli, sme nazvali Sabahara. Bola skoro ako Zem, ale všetko tam bolo zelené. Išli sme ju preskúmať a zistili sme, že je štvorcová. Bol tam veľmi teplý vzduch. Všetko tam lietalo (aj my) a ako sme už hovorili, bolo tam všetko zelené, okrem motýľov. Niekedy tam boli aj farebné príšery, no tie nás neposlúchali. Na tejto planéte sme našli poklady: veľikánsku mušľu, v ktorej bolo malé bábätko, ďalších päť menších mušlí — v jednej bola perla perletovej, v druhej zlatá, v tretej strieborná, vo štvrtej bronzová, v piatej medená. Našli sme tam aj drahokamy. Po tom všetkom sme sa rozhodli, že sa vyberieme objaviť inú planétu, kde si tieto poklady ukryjeme.

Soňa a Jana Sadloňové,
Bratislava

Prečítaš na dúšok

Knižku, ktorú vám chceme dnes predstaviť, napísal spisovateľ, ktorého pravdepodobne nepoznáte. Volá sa Oscar Wilde (uajld), bol Angličan a žil v minulom storočí. Prežil rušný a pomerne krátky život — umrel ako štyridsaťštyriročný. No za tento nedlhý život stihol napísať mnoho básnických i prozaických diel pre dospelých. Dospelým boli pôvodne určené aj jeho nevšedné, majstrovsky napísané rozprávky, ktoré dnes vychádzajú na celom svete pre deti. Výber najkrajších, známych i neznámych Wildových rozprávok vychádza teraz aj pre vás, milé deti, v novom slovenskom preklade s peknými farebnými obrázkami pod názvom Šťastný princ a iné rozprávky. Okrem titulnej a azda najznámejšej Wildovej rozprávky o nešťastnom šťastnom princovi nájdete v knižke poetickú, i keď smutnú rozprávku o slávikovi a ruži, vtipnú a ironickú rozprávku o pyšnej a hlúpej rakete i o vernom kamarátstve, málo známe rozprávky o sebeckom obrovi, o mladom kráľovi i dlhú rozprávku o španielskej princezničke a malom hrbáčikovi. A viete, čím sú tieto rozprávky pozoruhodné? Tým, že z nich nikdy nevyrastiete. Pretože už sto rokov očarujú rovnako detského i dospelého čitateľa — každého niečím iným.

ELENA LINZBOTHOVÁ

nický redaktor Ondrej Máriássy, redaktorka dr. Ľubica Kepštová.

Redakčná rada: Zaslúžilý umelec Miroslav Cipár, zaslúžilý umelec Ľubomír Feldek (predseda), Peter Glocko, Daniel Hevier, Juraj Klaučo, Vojtech Kondrót, Ján Navrátil, Ondrej Zimka.

Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS Ústredná expedícia a dovoz tlačne, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

